

گزارش تحولات بین‌المللی و داخلی در حوزه معادن و
صنایع معدنی در ۳ ماهه دوم سال ۱۳۹۷
(فصل تابستان)
(21 June – 22 September 2018)

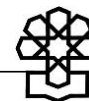
معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی
دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

کد موضوعی: ۳۱۰
شماره مسلسل: ۱۶۱۶۶
آذرماه ۱۳۹۷

به نام خدا

فهرست مطالب

چکیده.....	۱
۱. تحولات داخلی کشور در حوزه معادن و صنایع معدنی.....	۳
۲. تحولات بین‌المللی در حوزه معادن و صنایع معدنی.....	۱۹
۳. جمع‌بندی تحولات داخلی و بین‌المللی تابستان ۱۳۹۷ در بخش معادن و صنایع معدنی.....	۳۶

گزارش تحولات بین‌المللی و داخلی در حوزه معادن و صنایع معدنی
در ۳ ماهه دوم سال ۱۳۹۷ (فصل تابستان)
(21 June – 22 September 2018)

چکیده

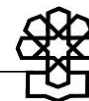
حوزه معادن و صنایع معدنی در سه ماهه دوم سال ۱۳۹۷ در سطح بین‌المللی و داخلی تحولات متعددی را تجربه کرده است. در سطح جهانی، جنگ اقتصادی میان قدرت‌های بزرگ دنیا موجب ایجاد تنش و تلاطم در بازار محصولات معدنی و فلزی شده است. اعمال تعرفه بر روی کالاهای وارداتی از سوی ایالات متحده آمریکا و اقدام‌های تلافی‌جویانه سایر کشورها به‌ویژه چین موجب شده است تا عواملی بجز مکانیسم‌های عرضه و تقاضا بر بازارهای بین‌المللی تأثیرگذار شده، تمایل به سرمایه‌گذاری کاهش یافته و قیمت محصولات معدنی و فلزی روندی غیرقابل پیش‌بینی داشته باشند. در هفته‌های پایانی فصل تابستان، مذاکرات صورت گرفته میان قدرت‌های بزرگ اقتصادی دنیا و تصمیم دولت چین مبنی بر اتخاذ سیاست‌های اقتصادی انبساطی و آزادسازی منابع برای رونق تولید و سرمایه‌گذاری، سیگنال‌های مثبتی را به بازار محصولات معدنی و فلزی ارسال کرده است. در هفته‌های منتهی به مهرماه ۱۳۹۷ قیمت فلزاتی چون مس، روی و آلومینیم به دلیل بازگشت بازار به مکانیسم‌های عرضه و تقاضا و فروکش کردن نسبی جنگ تعرفه‌ها میان آمریکا و چین، روند رو به رشدی را تجربه کردند و موجودی انبارهای دنیا عموماً روند کاهشی داشته است. سایر رویدادها از جمله حوادث طبیعی، اعتصاب معدن‌کاران در بزرگ‌ترین معدن مس دنیا در شیلی و همچنین سیاست‌های دولت چین در کاهش ظرفیت واحدهای فولادی و توجه جدی به مسائل زیست‌محیطی از جمله عوامل مؤثر بر بازار کامودیتی‌ها بودند. قیمت آلومینا به‌عنوان ماده اولیه اصلی فرایند تولید آلومینیم همچنان روند جهشی خود را حفظ نمود و عمدتاً به دلیل رشد تولید فولاد در چین، زغال‌سنگ کک‌شو و سنگ آهن با عیار بالا نیز رشد قیمتی را در سه ماهه دوم سال تجربه کردند.

بازار داخلی محصولات معدنی و فلزی نیز عمدتاً تحت تأثیر بازگشت تحریم‌های ایالات متحده آمریکا و سیاست‌های ارزی دولت بوده است. چالش تأمین نیازهای ارزی تولیدکنندگان و صنایع پایین‌دستی در حوزه معادن و صنایع معدنی، ابلاغ دستورالعمل‌های متعدد و بعضاً متناقض از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت و ستاد تنظیم بازار، برهم خوردن قواعد عرضه و تقاضا در بورس کالای ایران با دخالت دولت، جلوگیری از صادرات واحدهایی که اقدام به عرضه محصولات خود در بورس کالا نکردند و همچنین مشکلات مربوط به مبادلات مالی و حمل‌ونقل دریایی محصولات معدنی صادراتی، گریبانگیر فعالان حوزه معادن و صنایع معدنی

کشور بوده است و به‌طور کلی مجموعه عوامل خارجی و داخلی موجب شده است تا هزینه‌های تولید محصولات معدنی و فلزی در کشور افزایش قابل توجهی داشته باشد. معادن و صنایع معدنی مرتبط با بخش ساختمان (سیمان، سنگ‌های ساختمانی و تزیینی، کاشی و سرامیک) نیز به دلایل رکود ایجاد شده در این حوزه با مشکلات جدی در زمینه بازار داخل و صادرات مواجه شده‌اند.

اصلاح دستورالعمل‌های تنظیم بازار محصولات معدنی و فلزی و مشورت با تولیدکنندگان اجازه خواهد داد تا بازار براساس مکانیسم‌های عرضه و تقاضا پیش‌رفته و کشف قیمت بر این اساس صورت گیرد همچنین نظر به بازگشت تحریم‌های ایالات متحده آمریکا، محدودیت‌های ایجاد شده در زمینه صادرات و مبادلات مالی، تأمین انرژی (به ویژه برق) و مشکلات ایجاد شده در تأمین ارز واحدهای تولیدی، بهترین فرصت برای توجه به مزیت‌های کشور و بازنگری جدی در راهبردهای حوزه معدن و صنایع معدنی ایجاد شده است. گسترش ارتباط هدفمند با دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی به‌منظور تعریف پروژه‌هایی برای دستیابی به دانش فنی تولید مواد اولیه، مصرفی و تجهیزات مورد نیاز تولیدکنندگان نیز از الزامات کنونی کشور است. وابستگی صنایع معدنی به واردات اقلامی چون زغال‌سنگ کک‌شو، پودر آلومینا، الکترودهای گرافیتی صنعت فولاد و ماده اولیه آندهای تولید آلومینیم، مواد نسوز، تجهیزات الکتریکی و کنترلی، تجهیزات و ماشین‌آلات معدن‌کاری زیرزمینی (به ویژه زغال‌سنگ) و ماشین‌آلات و تجهیزات معدنی (در حوزه‌های اکتشاف و استخراج) موجب ایجاد چالش‌های متعدد در زمینه واردات و حتی تأمین ارز مورد نیاز واردات این اقلام در شرایط تحریم می‌شود که باید با برنامه‌ریزی چابک و تا حد امکان نسبت به بومی‌سازی فناوری تولید این اقلام اقدام شود تا واحدهای معدنی و صنایع معدنی کشور در شرایط تحریم کم‌ترین آسیب را متحمل شوند.

با توجه به اثرگذاری تحریم‌ها در زمینه حمل‌ونقل دریایی، مبادلات مالی و صادرات محصولات معدنی و فلزی، سیاستگذاری در زمینه استفاده از روش‌های نوین مبادلات مالی مانند ارزهای دیجیتال و فناوری بلاک‌چین ضروری است و باید به‌عنوان یکی از دغدغه‌های مشترک میان وزارتخانه‌های مربوطه و بانک مرکزی قرار گیرد و قوانین و مقررات مربوط به آن در مجلس شورای اسلامی به تصویب برسد. وزارت صنعت، معدن و تجارت نیز با کمک به واحدهای تولیدی به‌ویژه معادن و صنایع معدنی کوچک و متوسط، آنها را در زمینه آشنایی با روش‌های تجارت بین‌الملل در شرایط تحریم یاری نموده و با برنامه‌ریزی کوتاه‌مدت و میان‌مدت، تسهیلات و معافیت‌های تشویقی برای زنده نگه داشتن تولید در کشور اعطا کند.

۱. تحولات داخلی کشور در حوزه معادن و صنایع معدنی

تابستان سال ۱۳۹۷ فصلی همراه با فراز و نشیب و ایجاد چالش‌های متعدد برای بخش معدن و صنایع معدنی کشور بود به طوری که با خروج ایالات متحده آمریکا از برجام و التهاب بازار داخلی به دلیل سیاست‌های ارزی دولت، موج افزایش قیمت کالاها از جمله محصولات معدنی و فلزی ایجاد شد و تولیدکنندگان عمده و صنایع پایین‌دستی حوزه معدن و صنایع معدنی تحت تأثیر این سیاست‌ها قرار گرفتند. فعالان بخش معدن و صنایع معدنی در تأمین نیازهای ارزی خود با چالش‌های متعددی روبه‌رو شده و صنایع معدنی مانند تولیدکنندگان آلومینیم که بیش‌ترین وابستگی را به واردات دارند در تأمین ارز مورد نیاز برای واردات پودر آلومینا و الکتروود و مبادلات مالی مربوط به آن دچار مشکل شدند.

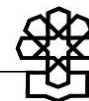
با توجه به محدودیت منابع ارزی کشور، دولت مجبور شد تا تخصیص ارز رسمی را مطابق با اولویت‌بندی مصوب وزارت صنعت، معدن و تجارت انجام دهد و پس از تغییر رئیس کل بانک مرکزی و ابلاغ سیاست‌های جدید ارزی، صرفاً اختصاص ارز دولتی به کالاهای اساسی و دارو صورت گرفت و بازار ثانویه ارز شکل رسمی پیدا کرد و صادرکنندگان موظف شدند تا ارز حاصل از صادرات را در سامانه نیما عرضه کنند تا کسانی که برای انجام واردات به ارز نیاز دارند در این بازار خریداری نمایند که این فرایند نیز با چالش‌های جدی روبه‌رو شد.

دولت به منظور کنترل قیمت‌ها و تأمین نیاز داخل اقدام به ابلاغ دستورالعمل‌های متعددی کرد که در این ابلاغیه‌ها ضمن الزام بخشی از تولیدکنندگان محصولات معدنی و فلزی به عرضه محصولات خود در بورس کالا، قیمت پایه این محصولات براساس دلار رسمی (۴۲,۰۰۰ ریالی) تعیین شد. دخالت دولت برای تنظیم بازار موجب دونرخی شدن محصولات معدنی و فلزی، ایجاد رانت گسترده و رونق واسطه‌گری گردید. همچنین تولیدکنندگانی که محصولات خود را در بورس کالا عرضه نمی‌کردند، مجوز صادرات محصولات‌شان توسط دولت باطل شد که با بررسی آمار تجارت خارجی در سه ماهه دوم سال این مسئله مشهود است. بنابراین همزمان با اعلام دور اول تحریم‌های آمریکا در مردادماه ۱۳۹۷، سیاست‌های ارزی دولت به همراه دستورالعمل‌های تنظیم بازار وزارت صنعت، معدن و تجارت موجب شد تا نه تنها قیمت‌ها در بازار آزاد کنترل نشدند و مصرف‌کنندگان نهایی کالاها را با قیمت‌های بالا خریداری کردند، بلکه تولیدکنندگان نیز با چالش‌های جدی در زمینه تأمین ارز مورد نیاز واردات و همچنین صادرات محصولات خود روبه‌رو شدند. آمار مربوط به تولید واحدهای عمده حوزه معادن و صنایع معدنی و همچنین تجارت خارجی محصولات معدنی و فلزی در جداول زیر آمده است.

جدول ۱. عملکرد تولید واحدهای عمده معدنی و صنایع معدنی کشور^۱

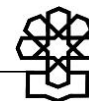
ردیف	محصول	شرکت / معدن	آمار تولید محقق شده (تن)				
			کل سال ۱۳۹۶	سه‌ماهه اول ۱۳۹۷	تیرماه ۱۳۹۷	مردادماه ۱۳۹۷	
زنجیره ارزش آلومینیم							
۱	پودر آلومینا	آلومینای ایران	۲۴۰,۱۶۷	۶۱,۸۲۵	۲۰,۳۱۴	۲۰,۳۱۱	
۲	آلومینیم	هرمزال	۱۰۵,۶۴۷	۲۸,۳۷۸	۹,۳۸۵	۹,۵۲۳	
		المهدی	۶۱,۶۶۹	۱۷,۷۷۸	۶,۰۰۷	۵,۸۵۶	
		ایرالکو ^۲	۱۷۰,۲۹۲	۴۵,۲۲۳	۱۵,۱۳۸	۱۴,۴۰۳	
		جمع کل آلومینیم	۳۳۷,۶۰۸	۹۱,۳۷۹	۳۰,۵۳۰	۲۹,۷۸۲	
زنجیره ارزش مس							
۱	استخراج مس	سونگون	۴۹,۷۶۵,۵۴۳	۱۳,۵۶۰,۸۶۵	۴,۷۵۷,۵۵۲	۴,۵۴۶,۲۵۲	
		سرچشمه	۸۵,۷۷۴,۷۳۳	۲۳,۱۹۰,۴۲۱	۷,۳۲۸,۸۹۵	۷,۸۱۲,۲۲۶	
		میدوک	۳۴,۹۵۸,۰۷۶	۹,۰۶۱,۴۶۵	۲,۹۷۷,۰۷۶	۲,۷۷۱,۳۳۷	
		جمع کل	۱۷۰,۴۹۸,۳۵۲	۴۵,۸۱۲,۷۵۱	۱۵,۰۶۴,۵۲۳	۱۵,۰۰۰,۲۳۱	
۲	سنگ سولفیدی مس	میدوک	۸,۴۸۹,۸۷۷	۲,۱۹۹,۵۷۹	۷۴۶,۱۵۹	۷۶۴,۱۰۷	
		سرچشمه	۲۸,۶۹۴,۹۳۹	۸,۰۹۶,۱۴۷	۲,۶۶۰,۲۴۰	۱,۶۴۶,۹۷۴	
		سونگون	۱۳,۸۴۹,۱۶۳	۳,۸۸۶,۷۲۹	۱,۴۲۴,۴۱۹	۱,۰۴۹,۲۲۰	
		جمع کل	۵۱,۰۳۳,۹۷۹	۱۴,۱۸۲,۴۵۵	۴,۸۳۰,۸۱۸	۳,۴۶۰,۳۰۱	
۳	کنسانتره مس (تغلیظ)	میدوک	۱۵۳,۷۲۳	۳۹,۱۱۸	۱۲,۰۳۹	۱۲,۷۹۱	
		سونگون	۳۱۰,۶۰۰	۸۶,۹۲۴	۳۰,۳۵۸	۲۲,۶۹۷	
		سرچشمه	۶۷۶,۸۶۶	۱۸۷,۲۳۱	۵۸,۰۶۹	۳۹,۶۳۳	
		جمع کل	۱,۱۴۱,۱۸۹	۳۱۳,۲۷۳	۱۰۰,۴۶۶	۷۵,۱۲۱	
۴	آند مس	سرچشمه	۸۹,۷۷۶	۴۵,۱۷۴	۱۷,۳۲۳	۱۲,۸۵۱	
		خاتون‌آباد	۱۱۱,۴۵۸	۲۵,۶۹۷	۸,۷۲۶	۹,۰۵۶	
		جمع کل	۲۰۱,۲۳۴	۷۰,۸۷۱	۲۶,۰۴۹	۲۱,۹۰۷	
۵	کاتد مس ۱= پالایشگاه ۲= لیچینگ	سرچشمه ۱	۶۵,۳۲۶	۳۱,۰۶۵	۱۲,۱۹۴	۱۱,۵۱۰	
		سرچشمه ۲	۷,۱۶۹	۱,۷۲۱	۵۶۷	۵۸۲	
		میدوک ۱	۸۱,۳۵۰	۱۸,۷۴۲	۷,۴۴۶	۷,۱۱۴	
		میدوک ۲	۶,۲۸۲	۱,۷۰۵	۵۵۶	۵۹۵	
			جمع کل	۱۶۰,۱۲۸	۵۳,۲۳۳	۲۰,۷۶۳	۱۹,۸۰۱
۶	مولیبدن تغلیظ	سرچشمه	۶,۰۱۴	۱,۱۵۳	۴۴۶	۳۲۹	
		سونگون	۱,۹۰۶	۶۰۷	۱۹۳	۱۶۳	
		میدوک	-	۳۵۷	۹۴	۷۸	
		جمع کل	۷,۹۲۰	۲,۱۱۷	۷۳۳	۵۷۰	
۷	لجن طلا و نقره	سرچشمه	-	۶۴	۱۸	۱۸	
		جمع کل	-	۶۴	۱۸	۱۸	

۱. آمار سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران.
 ۲. مجموع تولید شمش خالص، آلیاژی، براده، اسلب و بیلت آمده است.

آمار تولید محقق شده (تن)					شرکت / معدن	محصول	ردیف
شهریورماه ۱۳۹۷	مردادماه ۱۳۹۷	تیرماه ۱۳۹۷	سه ماهه اول ۱۳۹۷	کل سال ۱۳۹۶			
زنجیره ارزش سرب و روی							
۷۳,۶۶۳	۸۸,۸۲۵	۱۰۵,۵۸۲	۳۷۲,۷۶۰	۸۸۵,۵۲۸	انگوران	کانسنگ سرب و روی	۱
۵,۰۱۰	۶,۰۱۶	۵,۱۱۰	۱۵,۲۹۸	۴۳,۴۰۴	نخلک		
۷۸,۶۷۳	۹۴,۸۴۱	۱۱۰,۶۹۲	۳۸۸,۰۵۸	۹۲۹,۲۳۲	جمع کل		
زنجیره ارزش فولاد							
۲۰۴,۱۵۹	۳۴۳,۳۳۲	۲۰۶,۱۰۴	۶۵۶,۹۶۹	۶۱۲,۳۶۰	جلال آباد	استخراج سنگ آهن	۱
۱,۶۱۸,۳۴۸	۱,۶۷۷,۳۲۶	۱,۱۶۳,۳۷۵	۴,۵۴۹,۲۶۲	۱۵,۱۹۵,۲۹۰	چادرمو		
۳۴۰,۵۰۴	۴۱۰,۹۰۵	۴۰۸,۵۷۸	۱,۱۷۱,۷۱۵	۷۳۹,۶۱۰	سیرجان ۲		
۶۶۷,۵۷۹	۶۰۴,۰۴۶	۷۵۷,۴۰۷	۲,۲۰۳,۱۷۳	۷,۲۳۰,۳۳۳	مرکزی		
۰	۰	۸,۸۷۲	۱۹۶,۷۰۷	۷۳۹,۶۷۲	میشدوان		
۱۲۰,۱۸۸	۱۶۰,۸۸۰	۱۳۸,۹۵۶	۲۹۴,۳۹۶	۵۷۵,۴۲۷	ماهان		
۹۶۲,۰۸۱	۸۳۸,۰۵۸	۷۵۵,۲۳۷	۲,۴۹۴,۷۵۲	۱۱,۶۹۵,۲۶۸	گل گهر		
۸۸۸,۸۵۰	۹۹۰,۳۶۴	۱,۱۲۸,۱۹۰	۲,۹۹۴,۱۰۷	۱۶,۲۸۹,۶۹۵	گهرزمین		
۰	۰	۰	۱,۹۵۴,۵۲۲	۶,۲۲۶,۷۰۱	سنگان		
۲۱,۰۰۰	۰	۰	۲۳۳,۰۵۵	۱,۱۳۹,۷۹۹	فلات مرکزی		
۴,۸۲۲,۷۰۹	۵,۰۲۴,۹۱۱	۴,۵۶۶,۷۱۹	۱۶,۷۴۸,۶۵۸	۶۰,۴۴۴,۱۵۵	جمع کل		
۴۰۹,۷۰۹	۳۴۵,۰۲۸	۳۶۷,۷۸۴	۱,۱۰۸,۲۳۷	۴,۱۰۱,۰۴۱	گهرزمین		
۲۵۰,۴۲۹	۲۶۴,۰۲۱	۲۶۴,۱۳۱	۶۵۹,۳۹۲	۲,۱۰۷,۳۳۸	اپال پارسیان		
۱۳۹,۵۹۴	۵۱۳,۶۶۶	۳۹۸,۳۰۸	۱,۳۱۵,۶۰۸	۴,۴۰۲,۸۷۰	خاورمیانه		
۰	۰	۰	۰	۰	سنگان		
۱,۲۸۴,۵۳۳	۱,۰۸۱,۳۶۸	۱,۱۴۱,۸۵۸	۴,۳۹۲,۱۰۶	۱۴,۲۴۱,۳۰۲	گل گهر		
۷۰۶,۴۱۲	۷۴۹,۳۵۱	۷۷۶,۰۶۴	۲,۲۰۲,۶۵۰	۸,۵۴۱,۳۳۷	چادرمو		
۴۲۰,۳۶۲	۴۱۳,۹۵۲	۴۶۹,۷۰۷	۱,۳۷۷,۳۴۷	۴,۹۴۶,۶۴۲	مرکزی		
۳۳,۳۵۶	۳۶,۲۱۲	۴۸,۳۸۸	۱۱۳,۱۰۱	۰	جلال آباد		
۴۳۲,۷۶۷	۱۰۷,۷۲۷	-	-	-	توسعه ملی		
۳,۵۱۳,۹۶۶	۳,۳۸۹,۹۲۷	۳,۵۶۲,۰۵۱	۱۱,۱۶۸,۴۴۱	۳۸,۳۴۰,۵۳۰	جمع		
N	N	N	N	۸۰۰,۰۰۰	جمع سایر واحدها		
N	N	N	N	۳۹,۱۴۰,۵۳۰	جمع کل		
۶۶۱,۶۰۱	۶۵۷,۷۶۱	۵۵۰,۶۲۵	۲,۰۲۶,۲۲۱	۷,۳۰۷,۷۷۷	فولاد مبارکه	گندله سنگ آهن	۳
۵۶۴,۵۰۱	۵۶۴,۹۴۳	۵۶۳,۳۷۸	۱,۷۴۳,۰۹۱	۶,۱۵۵,۹۷۵	فولاد خوزستان		
۳۸۲,۴۳۳	۴۰۶,۲۷۷	۴۰۶,۱۰۱	۱,۲۷۲,۵۶۵	۳,۴۱۷,۳۳۹	خاورمیانه		
۳۳۸,۶۸۲	۱۸۳,۷۹۰	۱۶۴,۱۱۶	۱,۰۴۹,۲۷۴	۳,۴۷۰,۷۶۴	چادرمو		
۲۶۶,۳۳۴	۳۳۹,۳۰۰	۳۸۷,۶۰۲	۰	۰	اپال پارسیان		
۳۱۳,۷۳۰	۱۰۳,۰۶۴	۳۴۴,۳۴۳	۰	۰	سنگان خراسان		
۹۴۵,۳۳۲	۹۰۸,۹۲۷	۱,۰۴۰,۰۰۴	۳,۲۲۲,۲۲۶	۱۱,۰۰۵,۵۶۷	گل گهر		
۹۴,۰۹۲	۰	۴۲,۱۴۹	۷۹,۲۰۷	۰	فولاد خراسان		
۳,۵۶۶,۷۰۵	۳,۱۶۴,۰۶۲	۳,۴۹۸,۳۴۵	۹,۳۹۲,۵۹۴	۳۱,۳۵۷,۴۲۲	جمع		

شهر/بومرماه ۱۳۹۷	مردادماه ۱۳۹۷	تیرماه ۱۳۹۷	سه‌ماهه اول ۱۳۹۷	کل سال ۱۳۹۶	شرکت / معدن	محصول	ردیف
N	N	N	N	۱,۰۹۴,۸۶۹	جمع سایر واحدها		
N	N	N	N	۳۲,۴۵۲,۲۹۱	جمع کل		
۶۶۴,۰۷۴	۶۰۲,۶۹۷	۵۷۷,۲۰۲	۱,۸۱۶,۱۰۸	۷,۳۲۵,۰۳۱	فولاد مبارکه	آهن اسفنجی	۴
۴۸,۷۴۷	۳۹,۲۴۹	۱۸,۰۶۱	۱۶۲,۱۲۵	۴۸۰,۳۱۹	فولاد سفیددشت		
۱۱۷,۴۶۱	۱۱۵,۶۷۲	۳۶,۰۰۰	۳۱۳,۷۰۱	۱,۱۲۹,۶۶۳	فولاد سبا		
۱۲۵,۷۵۰	۱۴۶,۰۰۳	۱۴۹,۲۸۸	۴۵۳,۲۵۶	۱,۵۰۰,۴۰۶	فولاد هرمزگان		
۱۴۹,۵۸۸	۱۵۸,۰۵۷	۱۵۴,۳۵۴	۳۲۵,۱۸۱	۱,۵۸۰,۶۰۷	فولاد کاوه جنوب		
۶۹,۶۸۰	۶۹,۴۷۲	۶۵,۵۸۱	۲۰۹,۸۷۸	۸۱۱,۵۴۹	فولاد غدیر		
۶۰,۰۰۰	۵۹,۱۸۶	۵۰,۳۳۴	۰	۰	فولاد سبزواری		
۳۳۳,۱۰۸	۲۶۹,۴۳۹	۳۲۶,۴۰۹	۹۲۲,۹۰۱	۳,۹۹۳,۲۶۳	فولاد خوزستان		
۱۱۹,۸۰۲	۱۲۰,۱۶۱	۵۸,۸۴۴	۳۵۰,۸۳۶	۱,۲۴۴,۸۸۲	فولاد خراسان		
۱۸,۰۳۷	۱۸,۶۴۴	۰	۴۵,۶۴۶	۱۳۳,۸۷۵	ذوب آهن اصفهان		
۶۶,۷۲۵	۴۸,۳۷۹	۶۰,۵۲۵	۱۱۷,۳۲۵	۰	فولاد میانه		
۶۳,۷۵۸	۵۸,۰۰۰	۵۴,۱۳۴	۱۳۰,۸۶۶	۰	فولاد شادگان		
۲۸,۲۴۱	۷۴,۲۴۱	۷۳,۲۵۴	۰	-	خاورمیانه		
-	-	-	۲۲۸,۵۹۴	-	فولاد سیرجان		
۲,۷۹۰	۶,۸۸۲	-	-	-	صبا فولاد		
۵۲,۷۸۹	۶۰,۰۰۲	-	-	-	صبا (بریکت گرم)		
۶۹,۰۳۵	-	-	-	-	فولاد نی‌ریز		
۱,۹۸۹,۵۸۵	۱,۸۴۶,۰۸۴	۱,۶۲۳,۹۸۶	۵,۰۷۶,۴۲۴	۱۸,۹۶۱,۴۵۲	جمع		
N	N	N	N	۳,۵۹۸,۵۴۸	جمع سایر واحدها		
N	N	N	N	۲۲,۵۶۰,۰۰۰	جمع کل		
۵۸۲,۶۶۷	۵۴۷,۳۶۵	۴۸۶,۸۶۶	۱,۷۵۸,۷۲۴	۶,۴۵۰,۶۲۶	مبارکه (اسلب)	فولاد خام (شمش فولاد)	۵
۱۱۰,۹۰۸	۱۱۴,۸۹۹	۱۲۶,۲۰۶	۳۸۳,۹۲۸	۱,۴۰۸,۲۴۲	هرمزگان (اسلب)		
۱۰۶,۱۹۹	۱۰۱,۹۳۲	۱۰۳,۸۸۳	۳۲۱,۱۸۲	۸۰۸,۱۵۸	سبا (اسلب)		
۷۹۹,۷۷۴	۷۴۶,۱۹۶	۷۱۶,۹۵۵	۲,۴۶۳,۸۳۴	۸,۶۶۷,۰۲۶	جمع کل		
۸۸,۰۵۵	۱۴۳,۰۳۳	۱۳۱,۲۲۳	۴۴۳,۴۱۸	۱,۴۳۶,۸۶۱	خوزستان (اسلب)		
۲۱۶,۸۷۸	۱۱۹,۳۲۳	۱۳۷,۴۸۴	۲۹۹,۷۶۹	۱,۴۷۲,۹۶۱	خوزستان (بلوم)		
۱۲,۰۷۶	۴۹,۹۳۴	۳۵,۲۶۲	۲۳۳,۱۱۳	۸۵۵,۷۶۷	خوزستان (بیلت)		
۳۱۷,۰۰۹	۳۱۲,۲۹۰	۳۰۳,۹۷۹	۹۷۶,۳۰۰	۳,۷۶۵,۵۸۹	جمع کل		
۱۸۱,۰۰۹	۱۹۱,۴۹۷	۱۷۰,۵۰۹	۵۸۰,۸۳۱	۲,۲۷۵,۸۸۹	ذوب آهن (بلوم)		
۳۸,۶۹۰	۴۳,۰۴۶	۳۸,۵۶۲	۹۰,۶۷۸	۳۹۷,۸۱۱	فولاد آلیاژی (بلوم)		
۴۱,۱۰۸	۹۲,۳۵۱	۹۱,۵۵۲	۲۵۴,۱۲۶	۸۲۵,۹۷۶	کاوه جنوب (بیلت)		
۱۰۰,۲۹۴	۸۷,۴۳۳	۳۶,۷۱۱	۲۷۸,۱۹۲	۸۴۷,۴۶۳	خراسان (بیلت)		
۷۶,۴۲۷	۷۳,۵۹۰	۷۸,۱۳۱	۲۰۵,۷۰۶	۴۲۸,۶۶۱	چادرمو (بیلت)		
۰	۰	۰	۰	۴۲,۵۷۳	ملی فولاد		
۱,۵۵۴,۳۱۱	۱,۵۶۴,۴۰۳	۱,۴۳۶,۳۹۹	۴,۸۴۹,۶۶۷	۱۷,۲۵۰,۹۸۸	جمع		
N	N	N	N	۴,۶۰۰,۰۰۰	جمع سایر واحدها		

آمار تولید محقق شده (تن)					شرکت / معدن	محصول	ردیف
شهریورماه ۱۳۹۷	مردادماه ۱۳۹۷	تیرماه ۱۳۹۷	سه ماهه اول ۱۳۹۷	کل سال ۱۳۹۶			
N	N	N	N	۲۱,۸۵۰,۹۸۸	جمع کل		
۴۹۸,۸۶۹	۴۳۴,۴۹۲	۴۴۲,۰۱۶	۱,۴۶۷,۴۶۵	۵,۲۳۱,۰۳۳	ورق گرم مبارکه	محصولات فولادی	۶
۹۷,۲۸۰	۹۴,۷۴۵	۹۷,۶۷۵	۳۰۰,۷۲۹	۷۷۳,۹۹۸	ورق گرم سبا		
۳۲,۳۵۰	۱۷,۷۰۴	۱۹,۹۱۴	۱۶,۳۳۶	۲۹۷,۵۳۹	ورق نورد و لوله اهواز		
۵۵,۴۵۳	۴۱,۱۵۵	۳۸,۶۲۶	۱۸۲,۳۱۲	۷۴۲,۹۸۶	تیر آهن ذوب آهن		
.	.	.	.	۴۳,۵۱۶	تیر آهن ملی فولاد		
۵۳,۰۱۱	۵۵,۰۲۷	۳۳,۲۵۶	۱۳۰,۳۴۳	۵۰۹,۰۶۳	میلگرد ذوب آهن		
۳۶,۵۷۹	۲۲,۹۰۷	۱۵,۷۴۰	۷۰,۹۴۴	۲۵۶,۵۵۴	میلگرد آذربایجان		
۵۰,۲۸۴	۳۹,۲۴۸	۲۱,۳۰۱	۱۶۲,۰۶۶	۵۲۹,۸۳۹	میلگرد خراسان		
۲۶,۱۸۵	۲۵,۴۶۱	۲۳,۰۸۶	۴۶,۰۴۳	۲۶۳,۲۰۱	میلگرد فولاد آلیاژی		
۱۰,۸۵۳	۷۷۴	.	.	۶۴,۶۹۹	میلگرد ملی فولاد		
۴۸,۷۹۴	۷۷,۸۱۱	۷۳,۲۲۷	۲۱۹,۹۲۳	۸۱۳,۶۹۲	شمش کالایی		
۱۰,۶۱۹	۳,۹۴۰	۵۴	۲۵,۹۶۷	۹۳,۸۴۲	کلاف ذوب آهن		
۹۲۰	۳,۸۵۲	۱,۱۶۳	.	۳,۵۵۴	ریل ذوب آهن		
۲۴۷	.	۵۶۸	۲,۰۵۲	۸۱۰۴	لوله ملی فولاد		
۶۲,۳۴۲	۷۰,۷۳۲	۵۶,۰۲۸	۱۸۰,۹۹۹	۷۱۰,۵۲۵	ورق عریض اکسین		
۲۵,۱۶۹	۲۲,۵۹۶	۲۲,۳۱۳	۴۶,۰۴۶	۲۱۰,۱۷۵	ورق گالوانیزه		
۲۷	۵,۴۰۷	۹,۲۷۱	۹,۷۳۹	۱۷,۶۰۴	سایر (ذوب آهن)		
.	۷۷۲	.	۳,۱۲۷	۱۲,۱۰۸	سایر (فولاد آلیاژی)		
۱,۰۰۸,۹۸۲	۹۱۶,۶۲۳	۸۵۴,۲۳۸	۲,۸۶۴,۰۹۱	۱۰,۵۸۲,۰۳۲	جمع		
N	N	N	N	۹,۳۰۰,۰۰۰	جمع سایر واحدها		
N	N	N	N	۱۹,۸۸۲,۰۳۲	جمع کل		
۱۲,۴۲۹	۱۵,۱۳۷	۱۲,۹۴۶	۴۳,۰۶۷	۱۵۷,۱۶۸	البرز مرکزی	استخراج زغال سنگ	۷
۱۳۱,۱۷۴	۱۵۲,۸۴۲	۱۶۰,۱۶۲	۳۷۵,۳۱۲	۱,۲۱۴,۳۹۴	طبس		
۱۴۳,۶۰۳	۱۶۷,۹۷۹	۱۷۳,۱۰۸	۴۱۸,۳۷۹	۱,۳۷۱,۵۶۲	جمع کل		
۶,۴۵۸	۷,۲۹۵	۶,۹۱۵	۲۷,۵۲۹	۱۰۵,۷۲۲	البرز مرکزی	تولید کنسانتره زغال سنگ	۸
۵۱,۰۰۰	۶۰,۰۶۴	۶۳,۳۴۶	۱۴۱,۸۴۰	۵۷۰,۰۷۶	طبس		
۵۷,۴۵۸	۶۷,۳۵۹	۷۰,۲۶۱	۱۶۹,۳۶۹	۶۷۵,۸۰۸	جمع کل		

N: آمار تفکیکی موجود نیست.

در نیمه اول سال ۱۳۹۷، در بخش معدن و صنایع معدنی ایران، ۵ میلیارد دلار صادرات انجام شده گرفته است که از نظر وزنی با کاهش ۹/۶ درصدی و از نظر ارزشی با افزایش ۹/۵ درصدی نسبت به دوره مشابه سال قبل همراه بوده است. ۲/۸ میلیون دلار از صادرات، مربوط به سه ماهه اول سال و ۲/۲ میلیارد دلار مربوط به سه ماهه دوم سال است. همچنین به میزان ۱/۶ میلیارد دلار واردات انجام شده است که در مقایسه با سال قبل از نظر وزنی کاهش ۳۵/۵ درصدی و از نظر ارزشی کاهش ۳۵/۱ درصدی داشته

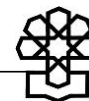
است. شرکت‌های بزرگ فولادی ایران در سال ۱۳۹۶ در مجموع ۷/۳۸ میلیون تن صادرات انجام داده‌اند که نسبت به سال قبل آن رشد ۳۹ درصدی داشته است.

جدول ۲. تجارت خارجی محصولات معدنی و فلزی در نیمه اول سال ۱۳۹۷
و مقایسه با دوره مشابه سال قبل^۱

نام محصول	صادرات		واردات	
	وزن*	رشد (%)	وزن	رشد (%)
آنتیموان	۷۴	۲۰.۵	۸۷	۱۴
فولاد و محصولات فولادی	۴,۸۹۸,۴۱۶	۲۵	۳۵۲,۴۹۲	-۳۵
انواع سنگ و ...	۳,۰۸۶,۰۲۰	-۴	۲۵,۲۱۲	-۵۴
انواع فروآلیاژها	۲۸,۴۶۲	۹۴	۸۲,۶۲۲	-۱۰
کاشی و سرامیک	۴۶,۸۶۵	-۹۸	۱۵,۴۶۵	-۷۲
زغال سنگ و کک	۳۰۰,۷۷۳	۱۳۵	۳۰۶,۹۸۳	۸۶
زنجیره آلومینیم	۶۵,۹۵۰	-۶۳	۲۳۲,۳۸۶	-۳۶
زنجیره تیتانیم	۵۰	-۱۵	۲۶,۰۰۴	-۷
زنجیره سرب و روی	۱۴۱,۰۲۳	-۲۰	۸۵,۷۷۳	-۲۰
زنجیره سیمان	۸,۸۵۵,۲۶۴	۹	۲۵,۸۶۸	۱۴
زنجیره مولیبدن	۱,۶۳۹	-۱۸	۹	-۵
زنجیره کروم	۱۲۰,۶۶۹	-۳۰	۱,۵۷۴	۳
سایر مواد معدنی	۴,۸۹۸,۴۱۶	۲۵	۳۵۲,۴۹۲	۳۲
فلزات گرانبها	۰	۱۰۹	۲	۱۱۰
مس و محصولات	۲۱۷,۷۲۸	-۴۰	۱,۵۸۲	۳۳
میکا	۳۶	-۵۲	۱۹۷	-۳۳
نیکل و محصولات	۱۱	-۵۵	۶۴۴	-۸۸
کنسانتره و سنگ آهن	۶,۷۲۸,۴۰۳	-۲۷	۱	-۲۷
جمع کل	۲۹,۳۸۹,۷۹۹	-۹/۶	۱,۹۳۲,۸۷۲	۹/۵

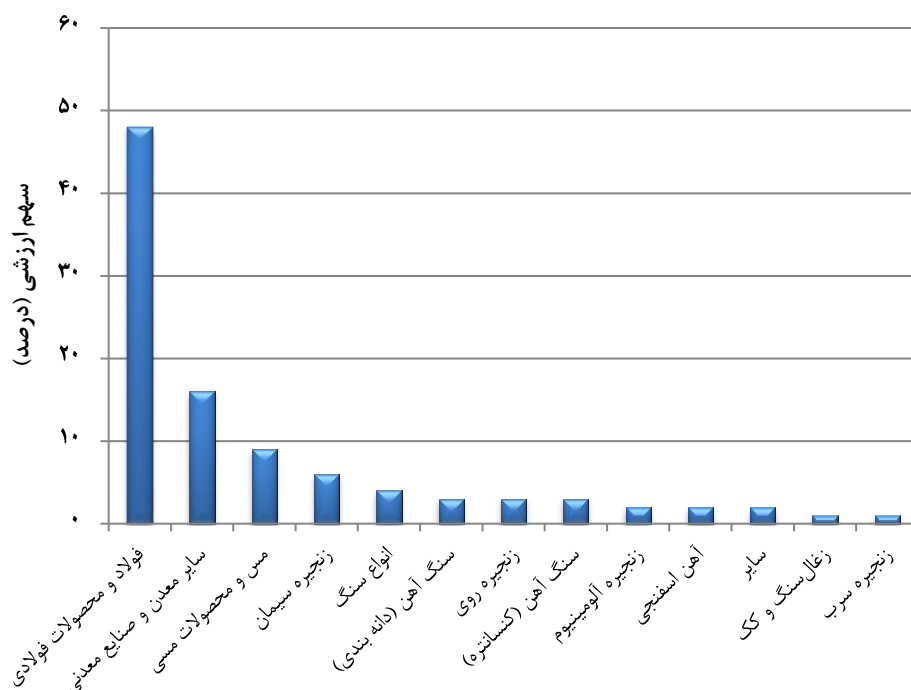
* واحد وزن به تن و ارزش به میلیون دلار است.

در زمینه صادرات، تولیدکنندگان زغال سنگ کک‌شو در کشور با توجه به یافتن بازارهای صادراتی (عمدتاً چین) نسبت به صادرات بیش از ۳۰۰,۰۰۰ تن از محصولات خود اقدام کردند که به نظر می‌رسد عدم اصلاح قیمت‌های عرضه داخلی و بالا رفتن هزینه‌های تولید از عوامل مهم در تصمیم تولیدکنندگان برای روی آوردن به صادرات بوده است. همچنین در حوزه سنگ‌های ساختمانی، کاشی و سرامیک و... نیز رکود بازار ساخت و ساز داخل و مشکلات صادرات ریالی به عراق و افغانستان نقش مهمی در کاهش قابل توجه صادرات این محصولات داشته است. در حوزه سیمان نیز، بازار داخل دچار رکود بوده و صادرات عمدتاً به صورت کلینکر است و به دلیل دمپینگ برخی تولیدکنندگان داخلی و صادرات ارزان به عراق و

افغانستان، این صنعت با چالش‌های جدی روبه‌رو شده است. زنجیره آلومینیم نیز با کاهش قابل توجه صادرات در ۶ ماهه نخست سال روبه‌رو بوده است.

نمودار ۱. سهم ارزشی صادرات محصولات معدنی و صنایع معدنی ایران در نیمه اول ۱۳۹۷

آمار صادرات شرکت‌های بزرگ فولادی ایران در سه ماهه دوم سال ۱۳۹۷ در جدول زیر آمده است.

جدول ۳. آمار صادرات فولاد و محصولات فولادی شرکت‌های بزرگ

فولادی کشور در سه ماهه دوم ۱۳۹۷*

شرکت	تیرماه ۱۳۹۷	رشد (%)	مردادماه ۱۳۹۷	رشد (%)	شهریورماه ۱۳۹۷	رشد (%)
ذوب آهن اصفهان	۱۱۴,۹۹۵	۰	۹۳,۴۷۴	-۱۵	۱۰۴,۱۴۸	۴۲
فولاد مبارکه	۱۱۷,۵۱۲	۰	۱۴۲,۴۶۲	۹۱	۶۱,۵۷۵	-۱
فولاد خوزستان	۱۹۴,۷۱۲	۶۸	۱۵۱,۴۵۸	-۳۶	۸۷,۲۶۴	-۶۳
فولاد اکسین	۰	-	۴۷۲	۱۳۳	۰	-
فولاد هرمزگان	۱۸۴,۸۶۷	-۱	۰	-	۴۱,۷۹۷	-۷۳
فولاد آلیاژی ایران	۱,۱۹۰	-۶۸	۱,۸۹۸	-۲۴	۳,۷۳۵	-۳۴
فولاد آذربایجان	۰	-	۰	-	۰	-
فولاد خراسان	۲۵,۵۹۳	-۵۴	۳۱,۷۴۸	-۷۵	۲۷,۷۳۵	-
فولاد کاوه جنوب	۷۷,۰۰۰	۷۱	۶۲,۰۰۰	-۴۴	۵۴,۰۰۰	-۲۳
جمع کل	۷۱۵,۸۶۹	۲۱	۴۸۳,۵۱۰	-۲۴	۳۸۰,۲۵۴	-۳۶/۹

مأخذ آمار سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران - واحدها به تن.

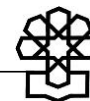
در نیمه اول سال ۱۳۹۷ تولید محصولات معدنی و فلزی در کشور نسبت به بازه زمانی مشابه سال قبل افزایش داشته است. به طوری که تولید آلومینیم ۹ درصد، مس کاتد ۷۰ درصد، کنسانتره سنگ آهن ۱۷ درصد، گندله ۳۸ درصد، آهن اسفنجی ۱۹ درصد، شمش فولاد ۱۴ درصد و محصولات فولادی ۸ درصد رشد داشته است. در ۶ ماهه نخست سال، صادرات فولاد و محصولات فولادی از نظر وزنی رشد ۲۰ درصد و از نظر ارزشی رشد ۵۳ درصدی را تجربه کرده است هر چند در ماه‌های پایانی تابستان ۱۳۹۷ روند کاهش به خود گرفته است. همچنین صادرات مس و محصولات مسی از نظر وزنی کاهش ۴۰ درصد و از نظر ارزشی افزایش ۳۳ درصد داشته است. صادرات آلومینیم نیز از نظر وزنی و ارزشی به ترتیب افت ۶۳ و ۳۸ درصدی داشته است.

به دلیل نوسانات قیمت محصولات معدنی و فلزی که بخشی از آن به دلیل رشد قیمت‌های جهانی و بخشی به دلیل سیاست‌های ارزی و تلاطم بازار بوده است، وزارت صنعت، معدن و تجارت به منظور جلوگیری از افزایش قیمت‌ها و کنترل بازار اقدام به ابلاغ دستورالعمل‌هایی کرد که موارد زیر را شامل شد:

- ارائه فرمول تعیین قیمت پایه برای فولاد، مس و آلومینیم براساس دلار مبادله‌ای (فروردین‌ماه ۱۳۹۷).
- صادرات مواد معدنی و فلزی صرفاً توسط تولیدکنندگان (فروردین‌ماه ۱۳۹۷).
- الزام تعدادی از واحدهای تولیدکننده فولاد، مس و آلومینیم به عرضه مقادیر معینی از محصولات خود در بورس کالا بر مبنای ۱۲۰ درصد نیاز کشور به پیشنهاد معاونت معدنی وزارت صمت (مردادماه ۱۳۹۷).
- تعیین سقف رقابت و قیمت‌گذاری فولاد و محصولات فولادی در بورس کالا از طرف معاونت معدنی وزارت صمت (مردادماه ۱۳۹۷).

- الزام صنایع پایین‌دستی - که از بورس کالا فولاد خریداری کردند - به منظور عرضه محصولات در بورس کالا براساس قیمت‌های تعیین شده حداکثر سه هفته پس از انجام معامله (مردادماه ۱۳۹۷).

وزارت صنعت، معدن و تجارت در صدور این دستورالعمل‌ها براساس مصوبه شورای هماهنگی اقتصادی قوا و اختیارات ستاد تنظیم بازار عمل کرد که خارج از روال همیشگی حاکم بر تنظیم بازار بود. براساس مفاد فصل نهم قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی، «شورای رقابت» تشکیل شده است که رسیدگی و نظارت بر بازارها از جنبه انحصار و رویه‌های ضد رقابتی برعهده این شورا گذاشته شده است که تنظیم قیمت و تعیین مقدار و شرایط دسترسی به بازارها از اختیارات این شورا است. شورای رقابت در سیصدمین جلسه خود در تاریخ ۱۳۹۶/۵/۲، با تشخیص بازار ورق‌های گرم فولادی کم‌ضخامت به عنوان بازار انحصاری، دستورالعملی را به منظور تنظیم بازار در این حوزه مصوب و اجرایی کرد. وزارت صنعت، معدن و تجارت نیز به صورت جداگانه برای کلیه محصولات فولادی از جمله ورق گرم دستورالعمل تنظیم بازار صادر کرد که این امر طبق بند «۵» ماده (۵۸) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم از اختیارات شورای رقابت است. همچنین براساس ماده (۱۸) قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید، دولت مکلف است کالاهای پذیرفته شده در بورس را از نظام

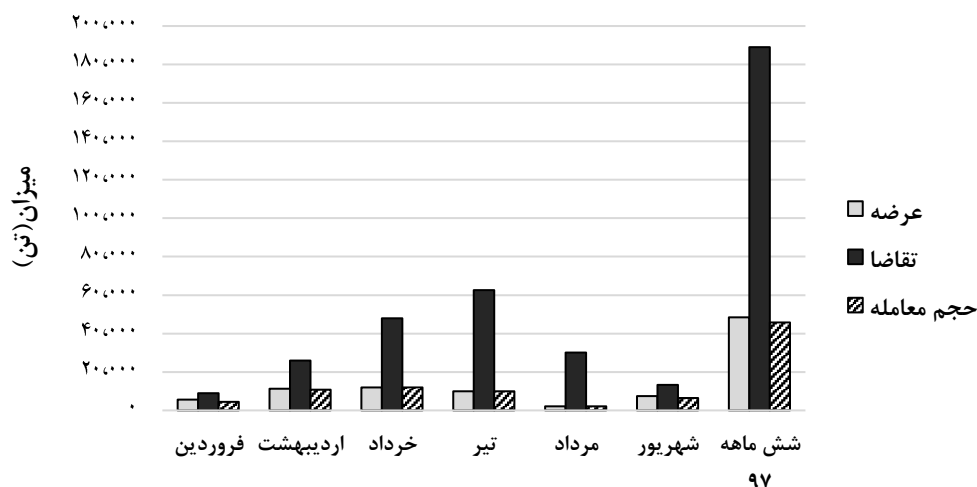

قیمتگذاری خارج کند که در دستورالعمل‌های صادر شده توسط وزارت صمت به صراحت برای کالاهایی که در بورس کالا عرضه می‌شوند، قیمت تعیین شد. این رویدادها که به بهانه شرایط حساس و خاص کشور صورت گرفت نه تنها تأثیری در تنظیم بازار و کنترل قیمت‌ها نداشت، بلکه موجب تلاطم بیش‌تر بازار، رونق واسطه‌گری و قاچاق و همچنین تشکیل پرونده‌های متعدد تعزیراتی (احتکار کالا) برای تولیدکنندگان شد که پس از مدتی از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت درخواست لغو احکام تعزیراتی ارائه و با موافقت وزیر وقت عملیاتی شد. توجه به این مسئله لازم است که در شرایطی که نرخ دلار به صورت روزانه افزایش می‌یافت، نگاه تولیدکنندگان به موجودی انبارهای خود در حال تغییر از مواد مصرفی و واسطه‌ای به سمت کالاهای سرمایه‌ای بود و نباید احتکار تلقی می‌شد. موجودی انبارهای فولادسازان بزرگ کشور در هفته ابتدایی فصل تابستان رقم ۳۰۲ هزار تن را نشان داد که کم‌ترین میزان در ۱۰ سال اخیر بوده است.

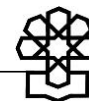
وزارت صمت بر این اساس که تولیدکنندگانی که از مواد اولیه داخلی و انرژی یارانه‌ای استفاده می‌کنند، امکان افزایش قیمت محصولات خود را ندارند، اقدام به ابلاغ دستورالعمل‌هایی کرد که موجب شد تا هزینه پرداخت شده برای یارانه انرژی از طرف دولت به جیب واسطه‌ها سرازیر شود و زمینه فساد و رانت را به صورت گسترده ایجاد کند. همچنین نظارت و کنترل بازار و رصد تخلفات صورت‌گرفته برای تعداد زیادی از محصولات مانند میلگرد، تیرآهن، مفتول مسی، گاردریل، لوله و پروفیل و... وجود ندارد و این حوزه دارای مشکلات گسترده‌تری است. بنابراین نتایج حاصل از سیاست‌های وزارت صمت در تنظیم بازار محصولات معدنی و فلزی را می‌توان به صورت زیر جمع‌بندی کرد:

- جهش قیمتی و ایجاد اختلاف میان قیمت کالاها در بازار آزاد و بورس کالا.
- رونق واسطه‌گری و افزایش صادرات و قاچاق به کشورهایی مانند افغانستان، عراق و ترکیه.
- تحت فشار قراردادن فراقانونی بورس کالا توسط وزارت صمت و وزارت اقتصاد به منظور قیمتگذاری کالاهای عرضه شده در بورس کالا (برخلاف ماده (۱۸) قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید).
- وارد شدن فشار بر مصرف‌کننده نهایی و متضرر شدن صنایع پایین‌دستی.
- افت صادرات به دلیل اینکه وزارت صمت از صادرات محصولات واحدهایی که تعهدات خود به منظور عرضه در بورس کالا را انجام ندادند جلوگیری کرده است.
- از دست رفتن بازارهای صادراتی به دلیل بی‌اعتماد شدن مشتریان جهانی به تولیدکنندگانی که امکان انجام تعهدات صادراتی خود را پیدا نکردند.
- متضرر شدن صنایع معدنی به دلیل ابلاغ دستورالعمل‌های تقریباً یکسان برای صنایع معدنی مختلف و با نیازهای ارزی، تأمین مواد اولیه و مصرفی متفاوت.
- در نمودارهای زیر آمار مربوط به معاملات انجام شده در بورس کالای ایران برای محصولات فلزی آمده است.

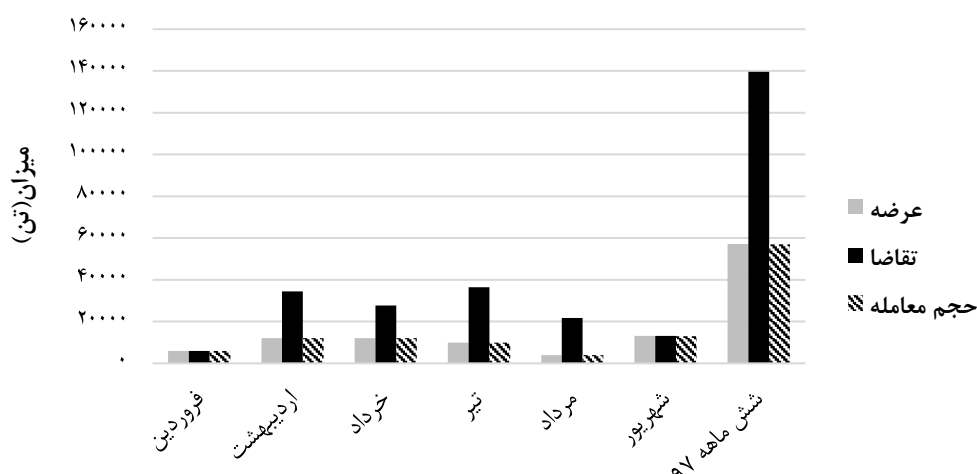
نمودار ۲. آمار عرضه، تقاضا و حجم معاملات انجام شده برای آلومینیم در ۶ ماهه نخست سال ۱۳۹۷

در ۶ ماهه نخست سال ۱۳۹۷ نزدیک به ۱۸۹ هزار تن تقاضا برای آلومینیم وجود داشته است که در مقایسه با تقاضای ۶ ماهه نخست سال ۱۳۹۶ که ۶۳ هزار تن بوده است رشد قابل توجهی از خود نشان می‌دهد و دلیل این مسئله تفاوت قیمت بورس کالا با بازار آزاد و حرکت نقدینگی جامعه به سمت فلزات اساسی است و عمدتاً کاذب است. کاهش عرضه و معاملات انجام شده در مرداد و شهریورماه ۱۳۹۷ همزمان با ابلاغ دستورالعمل‌های وزارت صمت نشان‌دهنده بی‌رغبتی تولیدکنندگان آلومینیم جهت عرضه محصولات خود با قیمت پایه بر مبنای دلار رسمی است. عمده عرضه آلومینیم مربوط به شرکت ایرالکو می‌باشد و سایر تولیدکنندگان (آلومینیم المهدی و هرمزال) عرضه قابل توجهی در بورس کالا نداشتند. در خصوص کاتد مس و مفتول مسی نیز همین روند تکرار شده است و به دلیل سیاست‌های دولت، تقاضای کاذب در بازار ایجاد شده است. بسیاری از محصولات عرضه شده در بورس کالا توسط واسطه‌ها خریداری شده و در بازار به قیمت بالاتر به فروش رفته و یا به کشورهای عراق، افغانستان، ترکیه و سایر کشورهای همسایه صادر یا قاچاق شده‌اند. نمودارهای زیر وضعیت عرضه و تقاضای مس و محصولات مسی را نشان می‌دهد.

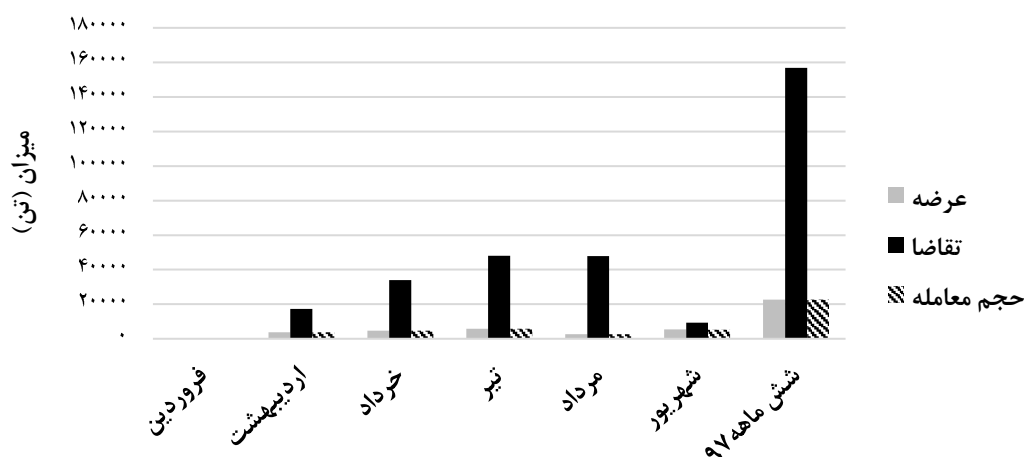

نمودار ۳. آمار عرضه، تقاضا و حجم معاملات انجام شده برای مس کاتد
در ۶ ماهه نخست سال ۱۳۹۷

میزان تقاضا برای کاتد مس در ۶ ماهه نخست سال ۱۳۹۶ حدود ۶۸ هزار تن بوده است که این میزان در ۶ ماهه نخست سال ۱۳۹۷ به ۱۴۰ هزار تن (عمدتاً تقاضای کاذب) رسیده است. عرضه کاتد مس عمدتاً توسط شرکت ملی صنایع مس ایران صورت گرفته است.

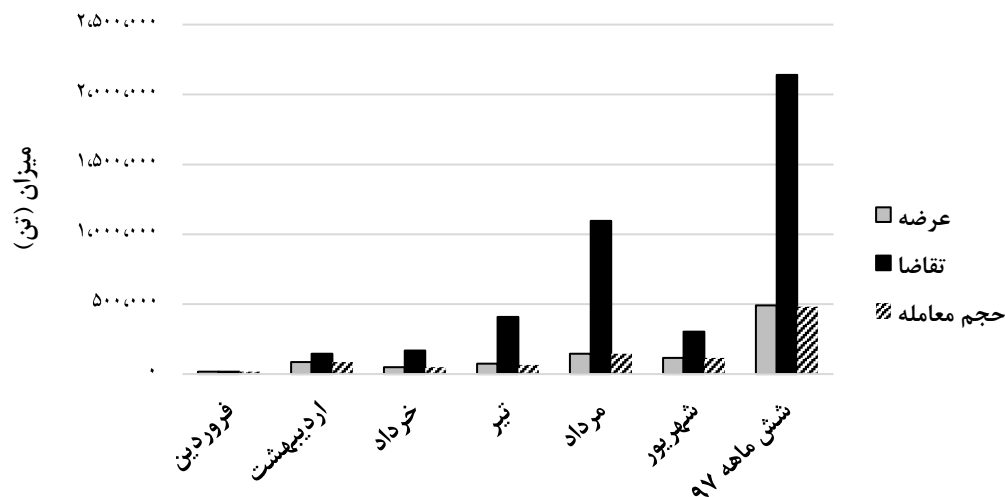
نمودار ۴. آمار عرضه، تقاضا و حجم معاملات انجام شده برای مفتول مسی
در ۶ ماهه نخست سال ۱۳۹۷

عرضه مفتول مسی توسط شرکت ملی صنایع مس ایران، شرکت صنایع تولیدی دنیای مس کاشان، گیل راد شمال و گروه صنایع کابل سازی افق البرز انجام شده است. تقاضای کاذب برای مفتول مسی نیز مشابه سایر محصولات مشاهده می شود.

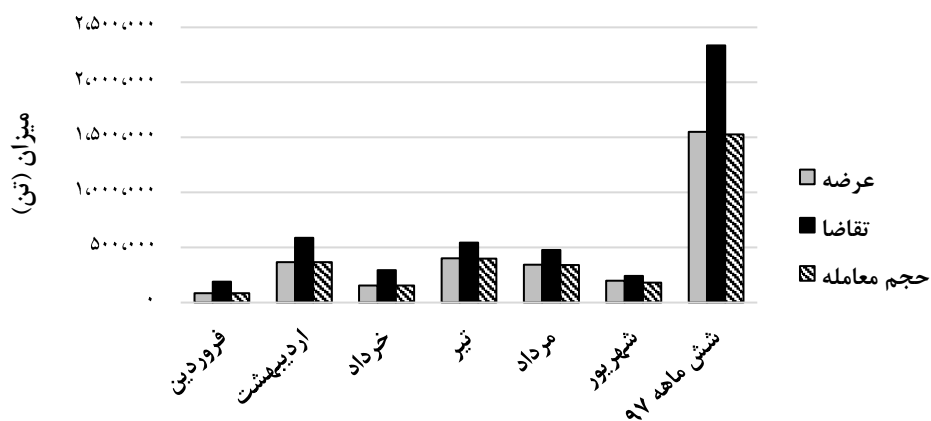
در حوزه فولاد و محصولات فولادی نیز روند مشابه با آلومینیوم و مس قابل مشاهده است. نمودارهای زیر آمار عرضه، تقاضا و حجم معاملات صورت گرفته برای فولاد و محصولات فولادی را نشان می‌دهد.

نمودار ۵. آمار عرضه، تقاضا و حجم معاملات انجام شده برای بلوم و بیلت فولادی در ۶ ماهه نخست سال ۱۳۹۷^۱

عرضه بلوم و بیلت فولادی عمدتاً توسط شرکت‌های فولاد خوزستان، فولاد کاوه جنوب کیش، مجتمع فولاد خراسان و مجتمع صنعتی ذوب آهن پاسارگاد بوده است.

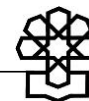
نمودار ۶. آمار عرضه، تقاضا و حجم معاملات انجام شده برای ورق گرم فولادی در ۶ ماهه نخست سال ۱۳۹۷^۲

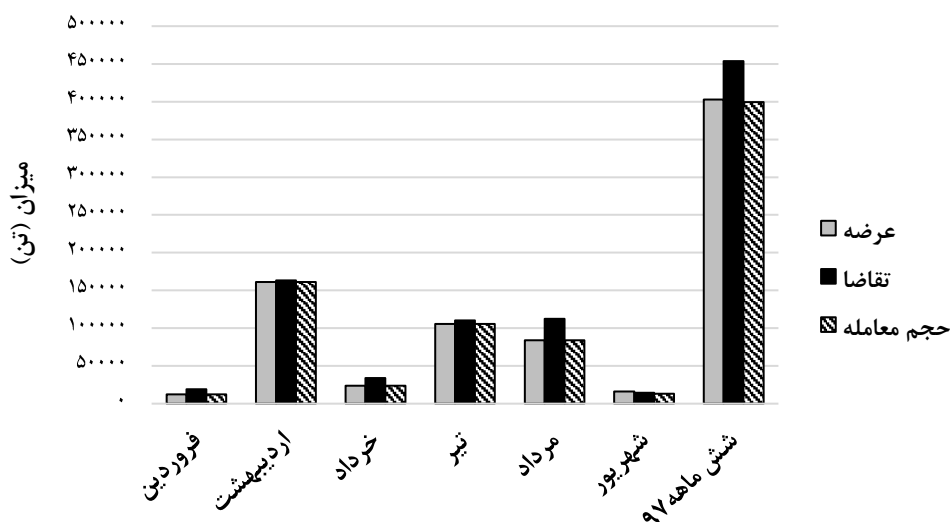
عمده عرضه ورق گرم فولادی توسط فولاد مبارکه اصفهان و فولاد اکسین صورت گرفته است.

۱. همان.

۲. همان.

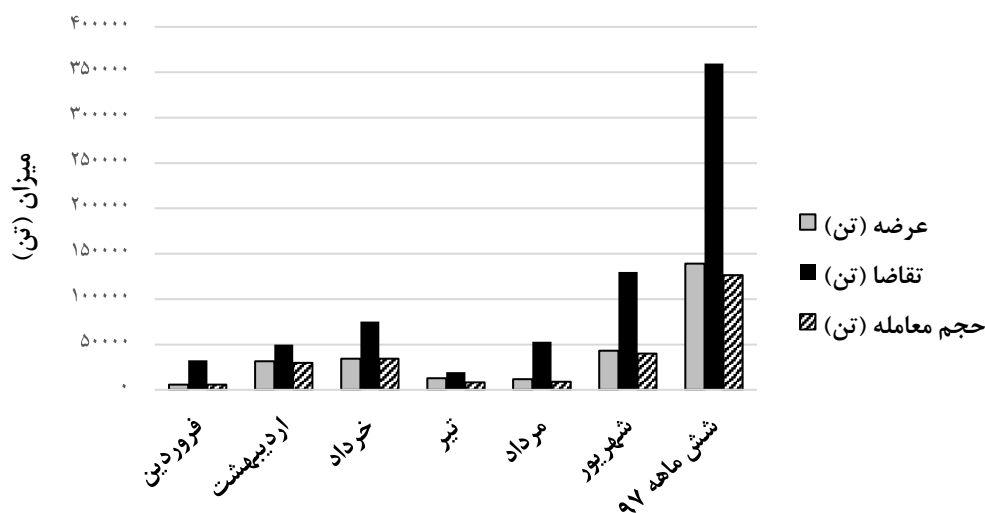

نمودار ۷. آمار عرضه، تقاضا و حجم معاملات انجام شده برای ورق سرد فولادی
در ۶ ماهه نخست سال ۱۳۹۷

عرضه ورق سرد فولادی صرفاً توسط فولاد مبارکه اصفهان انجام شده است.

نمودار ۸. آمار عرضه، تقاضا و حجم معاملات انجام شده برای سبد مخلوط میلگرد
در ۶ ماهه نخست سال ۱۳۹۷

عمده عرضه میلگرد در بورس کالا در ۶ ماهه نخست سال ۱۳۹۷ توسط شرکت ذوب آهن اصفهان انجام شده است. شرکت‌های مجتمع فولاد خراسان، فولاد آذربایجان، فولاد سپید فراب کویر، آذر فولاد امین، فولاد کاوه اروند، پرشین فولاد آریا و نورد فولاد صنعتی و ساختمانی یزد نیز عرضه میلگرد انجام دادند.

۱. همان.

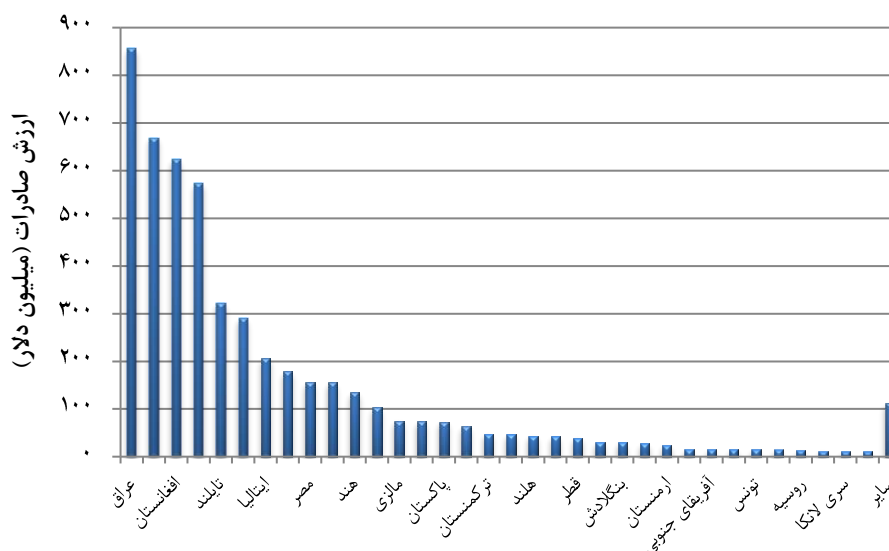
۲. همان.

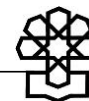
میزان تولید محصولات مختلف معدنی و فلزی در کشور عموماً بیش از اندازه مصرف واقعی است و تولیدکنندگان چاره‌ای جز توسعه بازارهای صادراتی برای زنده نگه داشته تولید سودآور ندارند. بنابراین بر اساس آمار معاملات فیزیکی بورس کالای ایران در ۶ ماهه نخست سال ۱۳۹۷، عرضه کافی توسط تولیدکنندگان (بجز آلومینیم) صورت گرفته است.

در رابطه با مسئله کنترل قیمت‌ها، بازار فلزات و محصولات معدنی نیز رفتاری مشابه سکه و طلا از خود نشان داد، وقتی دولت اقدام به عرضه سکه و طلا با قیمت پایین نمود، تقاضا برای هچ کردن ریسک تورم در جامعه به میزانی بالا بود که نهایتاً قیمت بازار آزاد در جامعه حاکم شد. فولاد، آلومینیم، مس، روی و سایر فلزات و محصولات معدنی نیز رفتاری مشابه طلا دارند و تقاضای کاذب در بازار به میزانی رشد کرد که قیمت‌ها به سمت دلار بازار ثانویه حرکت کرد.

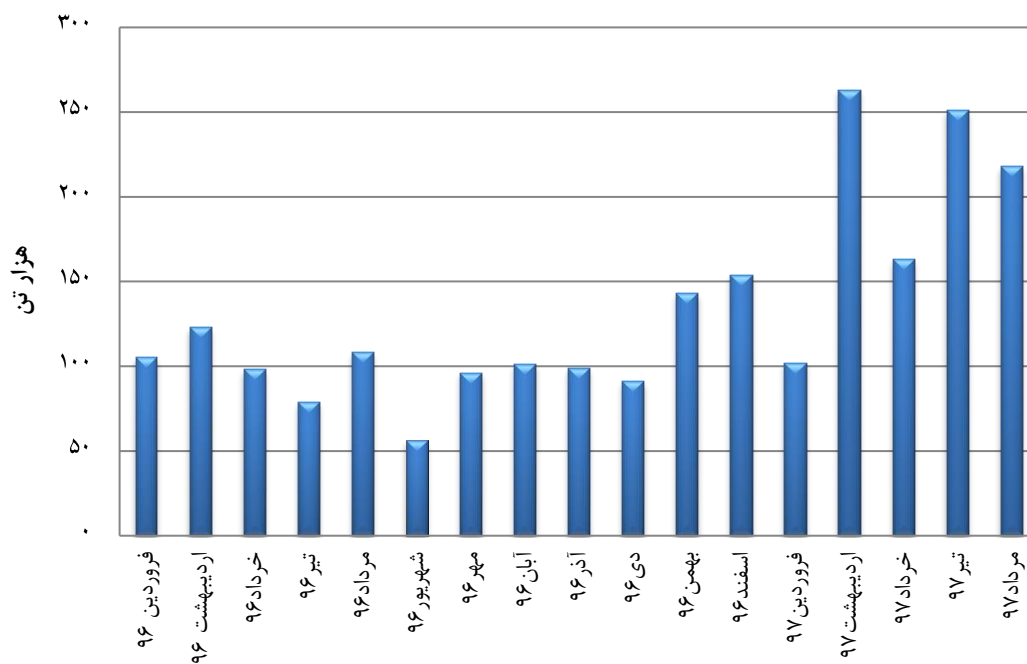
کشورهای عراق و افغانستان به مبداهای صادراتی ثانویه تبدیل شدند و صادرکنندگان از این فرصت استفاده کردند. رشد ۱۳۶ درصد ارزشی و ۹۵ درصد وزنی (صادرات ماهیانه ۱۲۵ میلیون دلار) به این دو کشور نشان از این مسئله دارد. نمودارهای زیر میزان صادرات محصولات معدن و صنایع معدنی در نیمه اول سال ۱۳۹۷ و همچنین میزان وزنی و ارزشی صادرات فولاد به کشورهای عراق و افغانستان را نشان می‌دهد. به نظر می‌رسد عراق و افغانستان به‌عنوان دو کشوری که مبدأ صادراتی ثانویه ایران هستند در دوره تحریم‌های آمریکا می‌توانند نقش کلیدی ایفا کنند که لغو مجوز تجارت ریالی با این دو کشور می‌تواند یک تهدید برای این مسئله باشد.

نمودار ۹. صادرات محصولات معدن و صنایع معدنی به کشورهای مختلف دنیا در نیمه اول سال ۱۳۹۷

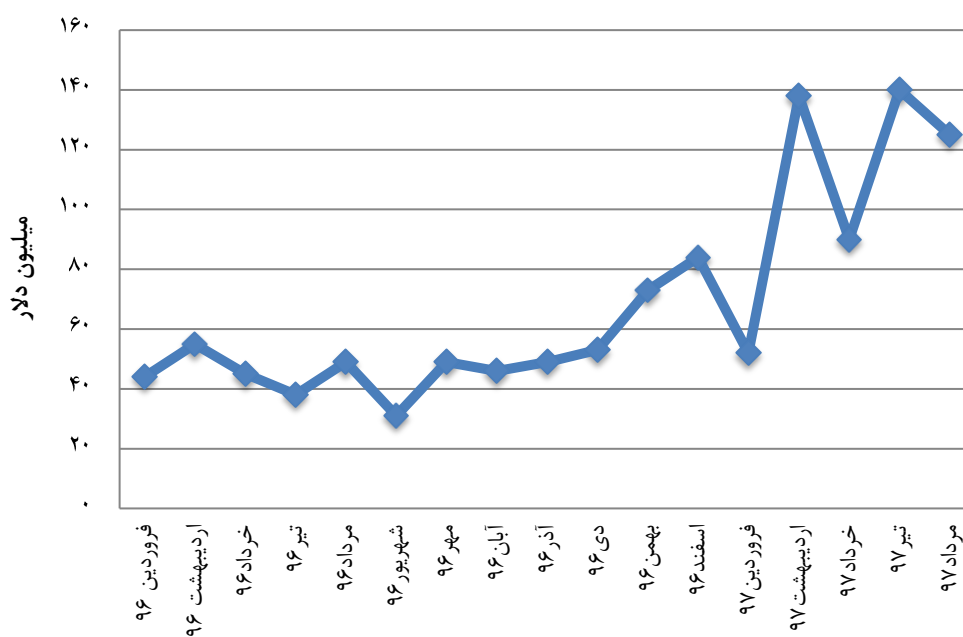

نمودار ۱۰. روند صادرات فولاد به کشورهای عراق و افغانستان (هزار تن)

نمودار ۱۱. صادرات فولاد به کشورهای عراق و افغانستان (میلیون دلار)

جدول ۴. برخی رویدادهای مهم بخش معادن و صنایع معدنی کشور در ۳ ماهه دوم سال ۱۳۹۷

ردیف	رویداد	بازه زمانی
۱	مصوبه وزارت صمت در رابطه با محاسبه قیمت کنسانتره و کلوخه سنگ آهن برای تعیین حقوق دولتی	تیر ۹۷
۲	طراحی و ساخت مدرن‌ترین سنگ‌شکن جهان در کشور به نام HPGR	تیر ۹۷
۳	ثبت رکورد تولید روزانه پلت فید کارخانه هماتیت گل‌گهر به میزان ۳,۷۵۰ تن و رکورد ماهیانه ۸۳,۵۴۴ تن	تیر ۹۷
۴	راه‌اندازی ترمینال مواد معدنی در بندر شهید بهشتی چابهار که امکان صادرات انواع سنگ آهن دانه‌بندی، کنسانتره آهن، گندله، آهن اسفنجی، کرومیت، مس و زغال‌سنگ و نیز پهلوییگری کشتی‌های ۱۰۰ هزار تنی را در این بندر مهیا کرد	تیر ۹۷
۵	دستور تشکیل ستاد تسهیل و رفع موانع تولید و معدن توسط رئیس مجلس شورای اسلامی	تیر ۹۷
۶	آزاد شدن خرید و فروش توافقی میان صادرکنندگان و واردکنندگان در صرافی‌ها	تیر ۹۷
۷	آغاز فروش اولین کنسانتره سنگ‌آهن به روش خشک در سنگان	تیر ۹۷
۸	واگذاری ۱۵ بلوک در پهنه اکتشافی آباده و جازموریان به سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در ایمیدرو	تیر ۹۷
۹	خبر مدیر اکتشاف ایمیدرو از عملیاتی شدن استاندارد گزارش‌نویسی جورک از سال ۱۳۹۸ برای معادن	تیر ۹۷
۱۰	پیشرفت ۹۵ درصدی پروژه احداث نیروگاه مجتمع فولاد سبا	تیر ۹۷
۱۱	اضافه شدن ۴۰ تن ذخایر طلا با اکتشافات جدید	تیر ۹۷
۱۲	ممنوعیت واردات مواد معدنی با قابلیت تولید داخل طبق مصوبه دولت	تیر ۹۷
۱۳	نشست کنسرسیوم تجهیزات و ماشین‌آلات معدنی روسی با هیئت‌مدیره و کمیته پیمانکاران خانه معدن ایران	تیر ۹۷
۱۴	الزام گمرک به صادرکنندگان محموله‌های مواد معدنی، سنگ‌آهن، کرومیت، زغال‌سنگ و کنسانتره برای دریافت گواهی از وزارت صمت	تیر ۹۷
۱۵	ارسال نخستین محموله صادراتی مواد معدنی ایران به گرجستان از بندر امیرآباد	تیر ۹۷
۱۶	کاهش ۱۰ درصدی عوارض صادرات گندله سنگ آهن	تیر ۹۷
۱۷	دستور وزیر صنعت، معدن و تجارت در خصوص تأیید کارت بازرگانی با اطمینان کامل از هویت متقاضی و احراز شرایط دریافت کارت و رسیدگی مجدد به کارت‌هایی که قبلاً صادر شدند	تیر ۹۷
۱۸	افزایش ظرفیت فولاد سبا وابسته شرکت فولاد مبارکه اصفهان از ۷۵۰ هزارتن به ۱/۶ میلیون تن	تیر ۹۷
۱۹	سرمایه‌گذاری ۵۰۰ میلیارد تومانی مبارکه برای بازگشت آب به زاینده‌رود	تیر ۹۷
۲۰	تصمیم شورای اقتصاد برای عوارض صادرات گندله، سنگ آهن و سایر مواد معدنی	تیر ۹۷
۲۱	جهش ۱۵۱ درصدی سود «فملی»	مرداد ۹۷
۲۲	افزایش ۲۰ تا ۲۰۰ درصدی تعرفه واردات برخی کالاها از ایران توسط عراق	مرداد ۹۷
۲۳	تغییر سقف نوسان قیمت محصولات فولادی به میزان ۵ درصد از قیمت پایه در بورس کالای ایران	مرداد ۹۷
۲۴	اضافه کردن سیمان به فهرست کالاهای مشمول طرح تشدید مبارزه با احتکار و اختفا	مرداد ۹۷
۲۵	به بهره‌برداری رسیدن بزرگ‌ترین ریفرمر فولادی کشور و خاورمیانه در مجتمع گل‌گهر	مرداد ۹۷
۲۶	ابلاغ دستورالعمل تنظیم بازار محصولات فولادی	مرداد ۹۷
۲۷	افزایش سرمایه صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی تا ۱۴۳ میلیارد تومان	مرداد ۹۷
۲۸	آغاز عملیات اجرایی بزرگ‌ترین طرح زنجیره فولاد در استان کردستان	مرداد ۹۷
۲۹	افتتاح نخستین کارخانه فرآوری سنگ‌آهن هماتیت کم‌عیار	مرداد ۹۷
۳۰	اعلام سیاست‌های جدید ارزی بانک مرکزی مبنی بر مرجع رسمی بازار ثانویه ارز	مرداد ۹۷
۳۱	افتتاح دو کارخانه ۵۰۰ هزار تنی کنسانتره سنگ‌آهن	مرداد ۹۷

ردیف	رویداد	بازه زمانی
۳۲	رشد ۲۴ درصدی تحویل کلاف گرم فولاد مبارکه به بازار داخلی	مرداد ۹۷
۳۳	واگذاری بزرگ‌ترین معادن سنگ آهن به هلدینگ میدکو	مرداد ۹۷
۳۴	ممنوعیت صادرات آهن اسفنجی	مرداد ۹۷
۳۵	دستور توقف معاملات محصولات فلزی و معدنی در بورس کالا توسط شورای عالی بورس	مرداد ۹۷
۳۶	امضای تفاهمنامه کنسرسیوم معادن کوچک میان شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران، خانه معدن ایران و گروه معدنی و صنعتی زرین	مرداد ۹۷
۳۷	افزایش ۲۹ درصدی تولید طلا در موه	شهریور ۹۷
۳۸	اطلاعیه بورس کالا در مورد سقف نوسانات محصولات مس و آلومینیم با سقف نوسان قیمت بازار	شهریور ۹۷
۳۹	انتشار جزئیات نقشه راه معدن و صنایع معدنی تا افق ۱۴۰۰	شهریور ۹۷
۴۰	افتتاح کارخانه جدید کنسانتره سرب نخلک	شهریور ۹۷
۴۱	تأسیس منطقه ویژه اقتصادی گل گهر	شهریور ۹۷
۴۲	مشارکت ۳۲ هزار میلیارد تومانی بخش خصوصی برای تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام ایمیدرو	شهریور ۹۷
۴۳	جایگزینی ارز سنا با ارز دولتی در معاملات رینگ صادراتی بورس کالا	شهریور ۹۷
۴۴	کلید خوردن ساخت کارخانه ۸۰۰ هزار تنی آلومینا در منطقه ویژه اقتصادی پارسیان	شهریور ۹۷
۴۵	آزاد شدن سقف رقابت برای محصولات فولادی	شهریور ۹۷
۴۶	باز اعلام کردن دامنه نوسانات قیمت فولاد توسط بورس کالا	شهریور ۹۷
۴۷	ابلاغ «دستورالعمل و ضوابط اجرایی رفع تعهد ارزی صادرکنندگان و برگشت ارز حاصل از صادرات کالا به چرخه اقتصادی کشور» توسط بانک مرکزی	شهریور ۹۷
۴۸	سرمایه‌گذاری ۵۰۰ میلیارد تومانی مس در انتقال آب از خلیج فارس	شهریور ۹۷
۴۹	حادثه در معدن زغال سنگ در کرمان	شهریور ۹۷

۲. تحولات بین‌المللی در حوزه معادن و صنایع معدنی^۱

در سه ماهه دوم سال ۱۳۹۷ نیز مشابه با فصل بهار، جنگ تعرفه‌ها میان ایالات متحده آمریکا و کشورهای دیگر یکی از عوامل اصلی اثرگذار بر بازار محصولات معدنی و فلزی در دنیا بود. تنش ایجاد شده در اثر وضع تعرفه برای کالاهای وارداتی به آمریکا و اقدامات تلافی‌جویانه کشورهای دیگر به ویژه چین موجب شد تا بازار محصولات معدنی و فلزی خارج از مکانیسم‌های عرضه و تقاضا رفتار کند و بعضاً رویدادهای غیرقابل پیش‌بینی رخ دهد. سرمایه‌گذاران و تجار نیز بر همین اساس در خصوص ورود به بازار جوانب احتیاط را رعایت کردند. رویدادهای مختلفی مانند اخبار اعتصاب معدن کاران در بزرگ‌ترین معدن مس دنیا در شیلی، حوادث طبیعی و برخی سیاست‌های دولت چین در خصوص جلوگیری از آلودگی‌های زیست‌محیطی نیز بر بازار محصولات معدنی و فلزی مؤثر بودند. در این میان رسیدن خبر مذاکره‌های میان آمریکا و چین در خصوص نظام تعرفه‌ها و تصمیم دولت چین مبنی بر در پیش گرفتن سیاست‌های اقتصادی انبساطی و آزاد کردن منابع برای رونق سرمایه‌گذاری، موجب ارسال سیگنال‌های مثبت به بازار

کامودیتی‌ها شد و قیمت فلزاتی چون مس، روی، سرب و آلومینیم سیر صعودی به خود گرفت. به دلیل رونق تولید فولاد در چین، مواد اولیه مورد نیاز زنجیره ارزش فولاد نیز روزهای مطلوبی را پشت سر گذاشتند و قیمت سنگ آهن با عیار بالا و زغال‌سنگ کک‌شو نیز روند صعودی به خود گرفت. ادغام شرکت‌های فولادی، سخت‌گیری‌های زیست‌محیطی و انتقال تولیدکنندگان عمده فولاد به سواحل از جمله برنامه‌های چین برای آینده فولاد این کشور است. در کل و با توجه به آثار ناشی از جنگ تعرفه‌ها به نظر می‌رسد دولت چین توانسته است تا از این فرصت به نفع خود استفاده کند و در نهایت نیز جنگ اقتصادی ایجاد شده را به نفع چین به نقطه پایان آن برساند. در این بخش مهم‌ترین رویدادهای مربوط به بخش معادن و صنایع معدنی که در سه ماهه دوم سال ۱۳۹۷ در دنیا رخ داده و بر بازار محصولات معدنی و فلزی اثرگذار بوده، آمده است.

– تیرماه ۱۳۹۷ (۲۲ ژوئن تا ۲۱ جولای ۲۰۱۸)

• آثار جنگ تعرفه‌ها در نظام اقتصاد بین‌الملل

همچنان آثار جنگ اقتصادی و اعمال تعرفه بر روی کالاها که از سوی ایالات متحده آمریکا آغاز شده است ادامه دارد و احتمال کاهش ارزش سهام بازارهای آسیایی در این خصوص وجود دارد. ترکیه نیز وارد جنگ تعرفه شد و آثار این جنگ تعرفه بر فلزاتی مانند فولاد، مس و روی خود را نشان خواهد داد و احتمال رکود بازارها وجود دارد.

• جنگ تعرفه‌ها میان آمریکا و اروپا

ترامپ در ۲۲ ژوئن گفت که در صورت عملی شدن تعرفه‌های متقابل اروپا بر کالاهای آمریکایی، بر تمام خودروهای وارداتی از اروپا تعرفه ۲۰ درصد وضع می‌کند.

• اعتصاب معدن کاران مس و نتیجه مذاکرات با بهره‌بردار

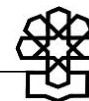
اعتصاب ۴۴ روزه معدن کاران مس اسکونیدیدا در سال ۲۰۱۷ عامل کاهش ۱۳۶ هزار تنی تولید مس (کاهش ۸ درصدی) بود. شرکت بهره‌بردار این معدن در ۲۴ ژوئن (۳ تیرماه) اعلام کرد که بر سر بخشی از موضوعات مورد اختلاف توافق حاصل شده است و در رابطه با بخش دیگری از مسائل، گفتگوها ادامه دارد.

• سقوط سهام بازار بورس شانگهای

سهام بازار بورس شانگهای تحت تأثیر تعرفه‌های اعمال شده توسط ایالات متحده آمریکا به شدت منفی بود و از ماه ژانویه ۲۰ درصد سقوط کرد.

• جنگ تعرفه‌ها و وضعیت تولید فولاد در آمریکا

ترامپ با اعمال تعرفه ۲۵ درصد انتظار افزایش بهره‌برداری فولادسازان داخلی آمریکا از ۷۵/۶ درصد به ۸۰ درصد داشت، اما با توجه به آمار، در سال ۲۰۱۸، رشد ۲۶ درصدی واردات محصولات فولادی رخ داد که ناشی از قیمت‌های بالای بازار آمریکا بوده و اجازه رشد تولید را محدود کرد. فولادسازان آمریکا و انجمن

AISI^۱ به دولت توصیه کرده در موارد مستثنا کردن کشورها از تعرفه واردات فولاد، حتماً مدل سقف مجاز واردات هر تعرفه را مصوب کند تا سایر کشورها اقدام به صدور محصولات خود از طریق کشور ثالث نکنند.

• تأثیرات مثبت و امیدآفرین در بازار فلزات

در ۲۸ ژوئن صحبت‌های رئیس‌جمهور آمریکا در خصوص محدودیت سرمایه‌گذاری شرکت‌های چینی در آمریکا موجب تزریق امید به بازار و جهش ۲/۵ درصدی قیمت سرب، ۱/۷ درصدی نیکل و ۱ درصدی روی در بورس شانگهای شد.

• تداوم روند کاهش قیمت روی در جهان

انبارهای LME^۲ در تاریخ ۷ تیرماه شاهد لغو مجوز فروش ۱۵ هزار تنی روی بود که این رقم به معنی کاهش ۶ درصد تناژ قابل فروش انبارها و محرک قیمت روی بود. همچنین شرکت دنگ‌لینگ^۳ چهارمین تولیدکننده روی چین گفت که ۶۲/۵ درصد از تولید روی خود کاهش می‌دهد تا قیمت فلز روی را ۱۰ درصد بالا برده و شاخص TC را بهبود بخشد. کاهش هدفدار تولید چین به منظور رشد قیمت روی، باعث افزایش ۱/۲۲ درصدی قیمت شد و به قیمت روی به ۲۹۲۲ دلار رسید.

• پیش‌بینی افزایش تقاضا برای مس

بورس فلزات لندن LME پیش‌بینی کرد که در ماه جولای تقاضای فلز مس بیش‌ترین سطح سال خواهد بود و در ۷۰ درصد مواقع رشد قیمت خواهد داشت.

• سقوط قیمت مس و اعتصابات معدن‌کاران

در ۲۹ ژوئن قیمت مس به کم‌ترین سطح ۹ ماه گذشته خود رسید (۶۶۴۶ دلار بر تن) و عمده دلایل این کاهش قیمت توافقات میان کارفرمایان و معدن‌کاران معادن مس شیلی است.

• برنامه چین برای کاهش سطح تولید روی، تنها امید افزایش قیمت‌ها

در تاریخ ۱۱ تیرماه، موجودی انبارهای روی گمرک چین منتشرشده و رقم ۱۶۱ هزارتن را نشان داد که کاهش ۲۳ درصد ماهیانه داشت. این موضوع ناشی از آربیتراژ مثبت روی طی ماه ژوئن بود و در روز دوشنبه (۲ جولای) نیز ادامه داشت. این اتفاق منجر به کاهش موجودی روی در انبارهای رسمی دنیا شود. تنها امید برای افزایش قیمت روی، برنامه چین در کاهش تولید روی است. بازار روی تحت فشار جنگ تجاری قرار دارد و این مسئله مانعی از رشد قیمت‌ها در این بازه شده است. در تاریخ ۱۴ تیرماه، روی با نزول ۳/۲ درصدی به قیمت ۲۷۰۰ دلار رسید که کم‌ترین سطح یک‌ساله گذشته خود بود. مس و سرب نیز کاهش را تجربه کردند که نتیجه روند رو به نزول بازار سهام چین است.

---

1. American Iron and Steel Institute
2. London Metal Exchange
3. Dongling

• ادامه جنگ تعرفه‌ها و تأثیر پذیرفتن شرکت‌های آمریکایی

آمریکا از ۶ جولای (۱۵ تیرماه) اقدام به اعمال تعرفه ۲۰ درصد گمرکی بر روی ۳۴ میلیارد دلار کالای چینی کرد که بنا به اظهارات مقامات چینی، به دلیل سهم داشتن شرکت‌های بزرگ آمریکایی در تولید کالاها، این تعرفه‌ها نوعی شلیک به خود توسط آمریکا است. به هر حال اعمال تعرفه‌ها و جنگ تجاری بازارها را دچار تنش کرده است.

• آثار جنگ تعرفه‌ها بر بازار محصولات معدنی و فلزی

در ۵ جولای (۱۴ تیرماه) بزرگ‌ترین بانک سرمایه‌گذاری آمریکا اعلام کرد که جنگ تعرفه چین و آمریکا بر روی مواد اولیه مورد نیاز چین تأثیر چندانی نخواهد داشت و اقدام چین در ارائه منابع بانکی به سمت بازار، محرک بازار محصولات معدنی و فلزی خواهد بود.

• تداوم اعتراض معدن‌کاران مس شیلی

در ۶ جولای اختلافات میان معدن‌کاران مس در شیلی با کارفرما (شرکت BHP^۱) بالا گرفت و احتمال تأثیر بر قیمت مس وجود دارد.

• برنامه ناحیه تانگشان چین برای تولید فولاد تا ۲۰۲۰

۱۵ تیرماه ناحیه تانگشان چین که حدود ۲۳ درصد کل فولاد چین را تولید می‌کند اعلام کرد که تا سال ۲۰۲۰ برنامه‌های زیر را برای تولید فولاد دارد:

- کاهش ۴۰ میلیون تنی تولید تا سال ۲۰۲۰

- کاهش تعداد فولادسازان به ۶۰ واحد

- ادغام شدن شرکت‌ها و تولید ۹۰ درصد فولاد توسط ۱۵ شرکت

- تعطیلی کوره‌های بلند زیر ۱۰۰۰ مترمکعب و کنورتورهای زیر ۱۰۰ تن

- ارائه فرصت سه‌ماهه به فولادسازان این ناحیه جهت تطابق آلاینده‌های خود با استانداردهای جدید

- تعطیلی برخی واحدها و انتقال آنها به شهرهای ساحلی

• امید به ورود سرمایه‌گذاران به بورس چین

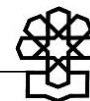
از نهم جولای (۱۸ تیرماه)، اقتصاد جهان با عبور از جنگ تعرفه میان چین و آمریکا شاهد بازگشت سرمایه‌گذاران بود که عامل رشد شاخص‌های جهانی خواهد شد. همچنین چین اعلام کرد که شرایط ورود سرمایه‌گذاران خارجی به بورس این کشور را تسهیل خواهد کرد.

• برنامه‌ریزی امارات برای تأمین بوکسیت و تولید پودر آلومینا از معادن بوکسیت گینه

در ۱۸ تیرماه آقای عبدا... کلبان مدیر عامل شرکت آلومینیم امارات EGA^۲ گفت که قرارداد تأمین بوکسیت مورد نیاز شرکت Vedanta در هند منعقد شده و از سال ۲۰۱۹ تحویل بوکسیت شروع

1. Broken Hill Proprietary Company Limited (BHP)

2. Emirates Global Aluminium

می‌شود. ظرفیت معدن بوکسیت GAC امارات در کشور گینه سالیانه ۱۶ میلیون تن است و در سال ۲۰۱۷ نزدیک به ۱۲۵ هزارتن بوکسیت از GAC به شرکت Vedanta به منظور تست تحویل شده که نتیجه مطلوب بوده است. کارخانه تولید پودر آلومینا در ابوظبی امارات در حال احداث است که بناست ضمن تأمین ۴۰ درصد آلومینای مورد نیاز امارات، بوکسیت خود را از گینه تأمین کند.

• کاهش تقاضای بازار برای سنگ آهن کم عیار صادراتی ایران

اعمال محدودیت در تولید فولاد چین به دلایل زیست محیطی منجر به کاهش تقاضا برای سنگ آهن صادراتی کم عیار و متوسط عیار ایران شد.

• روند افزایشی تولید فولاد چین در ۶ ماهه نخست ۲۰۱۸

آمار منتشرشده چین NSB در تاریخ ۲۵ تیرماه نشان می‌دهد، با وجود اعمال محدودیت تولید زیست محیطی بر روی فولادسازان برخی نواحی چین، تولید روزانه فولاد این کشور در ماه گذشته با رشد ۱/۶٪ به ۲/۶۷ میلیون تن رسید. در مجموع ۶ ماه ابتدای سال نیز تولید با جهش ۶ درصد به ۴۵۱/۱۶ میلیون تن رسید.

• افزایش قیمت مس در اثر عدم توافق بهره‌بردار و معدن کاران

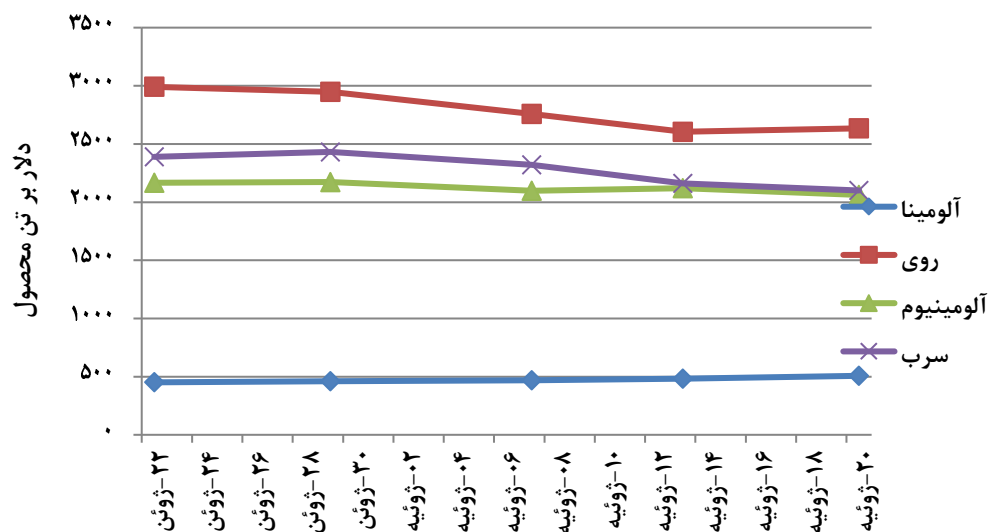
در ۲۸ تیرماه قیمت مس با توجه به عدم توافق معدن کاران مس اسکونیدیا با شرکت BHP روندی افزایشی داشت.

• برنامه دولت چین برای تولید فولاد به گزارش ماهنامه انجمن جهانی فولاد (World Steel)

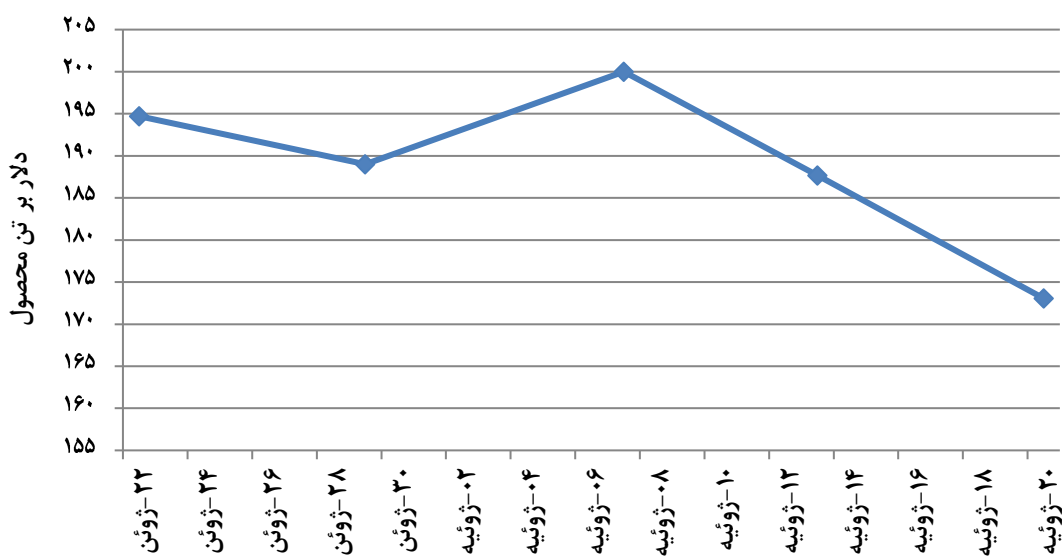
ماهنامه انجمن جهانی فولاد^۱ در خصوص تحولات فولاد چین منتشر شد و نکات زیر قابل توجه است:
- دولت چین طی یک برنامه ۳ ساله جهت اصلاح ساختار صنعت، روند مصرف انرژی و حمل و نقل، اقدام به کاهش ظرفیت‌های مازاد در فولاد می‌کند.
- به دلیل بهبود شاخص سرمایه‌گذاری بخش مسکن در چین، تقاضای خوبی برای محصولات فلزی و فولاد ایجاد شده است.

- تقاضای بالای چین در ماه‌های اخیر دلیل اصلی بهبود شاخص قیمت فولاد بوده است و موجودی انبارها به تداوم روند نزولی خود ادامه داده و محرک بازار بود.
نمودارهای زیر روند تحولات قیمتی را برای محصولات معدنی و فلزی مهم در دنیا برای تیرماه ۱۳۹۷ (۲۱ ژوئن تا ۲۰ جولای ۲۰۱۸) نشان می‌دهد.

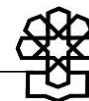
نمودار ۱۲. تغییرات قیمت محصولات معدنی و فلزات اساسی در تیرماه ۱۳۹۷
(۲۱ ژوئن تا ۲۰ جولای ۲۰۱۸)^۱

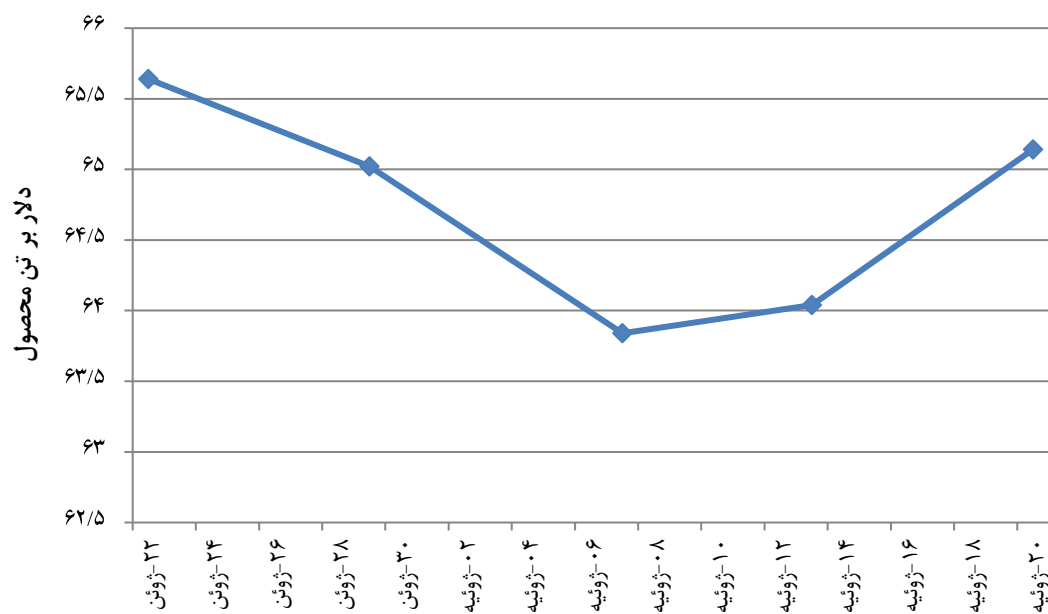
نمودار ۱۳. تغییرات قیمت زغال کک شو (Coking Coal Premium Hard CFR China) در تیر ۱۳۹۷

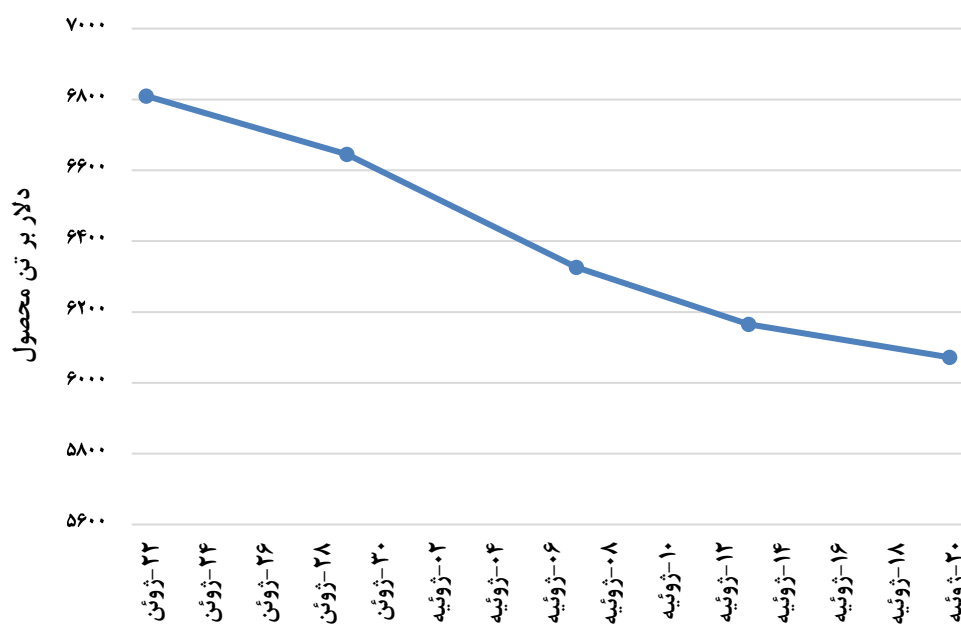
1. Alumina FOB Australia, Aluminium LME Official Daily, Coking Coal Premium Hard CFR China, Zinc LME Official Daily, Lead LME Official Daily, Copper LME Official Daily

نمودار ۱۴. تغییرات قیمت سنگ آهن عیار ۶۲ درصد بنادر چین
در بازه زمانی تیرماه ۱۳۹۷

نمودار ۱۵. تغییرات قیمتی مس (بازار بورس لندن) در تیرماه ۱۳۹۷

– مردادماه ۱۳۹۷ (۲۳ جولای تا ۲۲ آگوست ۲۰۱۸)

• سیاست انبساطی چین، رشد سهام شرکت‌های معدنی و افزایش قیمت فلزات اساسی

بانک مرکزی چین در تاریخ ۱ مردادماه (۲۳ جولای) با تزریق ۷۴ میلیارد دلار به بازار، سیاست خود را از انقباضی به انبساطی تغییر داد. همچنین با اقداماتی چون تعریف پروژه‌های زیرساختی بیش‌تر و معافیت‌های مالیاتی انتظار رشد مصرف مواد معدنی در چین را ایجاد کرد. دولت چین به بانک‌ها دستور داد تا روند پرداخت وام به دولت‌های محلی را تسریع کنند تا پروژه‌های زیرساختی سریع‌تر اجرا شده و تولید ناخالص داخلی تقویت شود. با این اقدام چین سهام شرکت‌های معدنی چون گلینکور ۵/۶، وله ۵/۳، ریوتینتو ۴/۸ درصد افزایش و قیمت فلزات اساسی مانند مس ۲/۵۴، نیکل ۲، روی ۲/۲ و سرب ۱/۲۶ درصد افزایش یافت.

• رشد قیمت آلومینیم به تبع سیاست‌های انبساطی دولت چین

با لغو مجوز فروش ۵۲/۶ هزارتن شمش آلومینیم، موجودی قابل فروش انبارهای بورس فلزات لندن در ۲۴ جولای، افت ۸ درصد را تجربه کرد. این موضوع همزمان با اخبار مرتبط با سیاست انبساطی بانک مرکزی چین، محرک قیمت آلومینیم و رسیدن آن به مرز ۲/۱۱۲ دلار بود. همچنین ملاقات میان ترامپ و پوتین، در خصوص لغو تحریم دومین تولیدکننده آلومینیم دنیا امیدهایی را ایجاد کرد.

• گزارش ماهنامه متال بولتن در خصوص چشم‌انداز الکتروگرافیتی در دنیا

چشم‌انداز تقاضا برای الکتروگرافیتی مثبت بوده و مازاد عرضه ماده اولیه (نیدل کک) وجود ندارد. عرضه نیدل کک جهانی حدود ۹۰۰ هزار تن است و عرضه مازاد در دنیا امکانپذیر نیست.

• گزارش انجمن جهانی فولاد (World Steel) از وضعیت تولید فولاد در ماه ژوئن

بر اساس این گزارش، سهم چین از تولید فولاد دنیا ۵۱/۱ درصد بوده و تولید ماه ژوئن در چین رشد ۷/۵ درصدی را تجربه کرده است. تولید فولاد دنیا در ماه ژوئن ۲۰۱۸ شتاب‌گرفته و رشد ۵/۸ درصدی در ژوئن داشته است. در نیمه اول سال ۲۰۱۸ ایران رتبه ۱۱ ام را در تولید فولاد کسب کرده است.

• نتایج نشست ترامپ و یونکر در خصوص تعرفه‌ها

در ۴ مردادماه (۲۶ جولای) نشست مشترکی میان ترامپ و یونکر رئیس کمیسیون اروپا، برگزار شد که نتایج زیر را به همراه داشت:

- حرکت به سمت تعرفه صفر،
- حذف تعرفه آلومینیم و فولاد،
- حذف تعرفه‌های تنبیهی،
- خرید سویا از کشاورزان آمریکا توسط اتحادیه اروپا،
- افزایش خرید گاز طبیعی مایع LNG،
- ایجاد کمیته اجرایی و به‌روزرسانی قوانین سازمان تجارت جهانی و حفاظت از مالکیت حقوق معنوی.

• تلاش شرکت BHP برای توافق با معدن کاران معدن مس اسکونديدا

در ۵ مردادماه (۲۷ جولای)، شرکت BHP، بهره‌بردار معدن مس اسکونديدا در تلاش برای جلوگیری از اعتصاب معدن کاران، یک ویرایش جدید از بسته تشویقی شامل افزایش حقوق و پاداش تهیه کرد و به معدن کاران تحویل داد.

• رشد قیمت مس و روی در اولین روز ماه آگوست

به دلیل عدم حصول توافق میان معدن کاران معدن مس اسکونديدا در شیلی با شرکت بهره‌بردار و امکان اعتصاب قیمت مس رشد ۱/۲۳ درصدی را تجربه و به ۶۳۲۳ دلار بر تن رسید. همچنین تداوم کاهش موجودی انبارهای روی دنیا موجب افزایش قیمت روی به ۲۶۳۶ دلار بر تن شد.

• کاهش سهام شرکت‌های معدنی و افت قیمت محصولات معدنی و فلزی به دلیل جنگ

تعرفه‌ها چین و آمریکا

در ۱۰ مردادماه (۱۱ آگوست)، انتشار اخبار مربوط به تصمیم ایالات متحده آمریکا مبنی بر افزایش تعرفه گمرکی بر روی ۲۰۰ میلیارد دلار کالای چینی از ۱۰ به ۲۵ درصد، موجب فشار بر بازار محصولات معدنی و فلزی شد و قیمت فلزات از جمله مس ۲/۶ درصد، روی ۲/۴ درصد و آلومینیم ۱/۳۴ درصد کاهش و سهام شرکت‌های معدنی لندن نیز ۲/۵ درصد کاهش یافت.

• مقابله چین با تعرفه‌های آمریکا با اعمال تعرفه‌های تلافی جویانه

چین با هدف مقابله با برنامه آمریکا در اعمال تعرفه ۲۵ درصدی بر روی ۲۰۰ میلیارد دلار کالای چینی، برای ۶۰ میلیارد دلار کالای وارداتی آمریکا، تعرفه ۵ تا ۲۵ درصد اعمال کرد. این کالاها شامل قطعات فولادی، هواپیماهای کوچک و متوسط، قطعات الکترونیکی، گوشت، قهوه و گاز طبیعی مایع بود.

• پتانسیل بازار جهانی برای رشد قیمت آلومینیم

کاهش موجودی آلومینیم در انبارهای بورس فلزات لندن و تداوم تنش بر سر تحریم شرکت روسال توسط ایالات متحده آمریکا و افزایش قیمت پودر آلومینا در کنار آن، انتظارات برای رشد جهانی قیمت آلومینیم را ایجاد کرد. اعتصاب کارگران در واحد ذوب^۱ Abi کانادا، تولید آلومینیم این کشور را با کاهش ۸ درصد در نیمه اول سال ۲۰۱۸ مواجه ساخت. افزایش قیمت پودر آلومینا به مرز ۶۰۰ دلار در نیمه اول سال ۲۰۱۸ و رشد قیمت انرژی، عامل افت ۳/۴ درصد تولید آلومینیم چین در نیمه اول ۲۰۱۸ شد.

• رشد قابل توجه تولید و مصرف فولاد چین

تولید فولاد چین در ماه جولای با جهش ۷/۲ درصدی، ۸۱/۲۴ میلیون تن بود که رکورد تاریخ تولید فولاد در این کشور است. مجموع تولید ۷ ماهه نیز با ۶/۳ درصد رشد به ۵۳۲/۸ میلیون تن رسیده است. براساس گزارش انجمن جهانی فولاد در ماه آگوست، تولید نیمه اول سال ۲۰۱۸ فولاد چین رشد ۶ درصدی داشته و مصرف فولاد در این کشور رشد ۸ درصدی را تجربه کرده است.

• اقدامات چین برای کاهش تنش تجاری میان چین و آمریکا

در ۱۶ آگوست (۲۵ مردادماه)، دولت چین اعلام کرد که با هدف کاهش تنش تجاری هیئتی از وزارت بازرگانی خود را برای مذاکره به آمریکا می‌فرستد. بنا بود تا چین و آمریکا از ۲۳ آگوست اقدام به اخذ تعرفه بر روی ۱۶ میلیارد دلار دیگر از کالاهای تجاری خود کنند. مذاکرات روزنه امیدی برای بهبود شرایط و کاهش تنش بازار ایجاد کرد. قیمت فلزاتی مانند روی، مس و سرب با افزایش همراه بود.

• رشد قیمت آلومینا به دلیل اعتصاب در استرالیا

قیمت آلومینا در ۱۷ آگوست (۲۶ مردادماه) رشد هفتگی ۱۰ دلاری داشت و به ۵۳۴ دلار در هر تن رسید. دلیل این افزایش قیمت، اعتصاب یک هفته‌ای در واحد تولید پودر آلومینای شرکت آلومینیم آمریکا آلکوا در غرب استرالیا بود. شرکت آلکوا در مجموع ۸ میلیون تن پودر آلومینا در سه واحد خود در جنوب استرالیا تولید می‌کند که ظرفیت واحد Pinjarra معادل ۴/۲ میلیون تن است که با اعتصاب، به طور کامل از مدار خارج شد.

• توافق معدن کاران مس با شرکت بهره‌بردار در شیلی و از بین رفتن احتمال اعتصاب

معدن کاران اسکوندیدا با شرکت BHP توافق کردند که این توافق ریسک اعتصاب را در بزرگ‌ترین معدن مس دنیا از بین برد و عامل بازگشت بازار به مکانیسم عرضه - تقاضا برای تعیین قیمت شد.

• گزارش انجمن جهانی فولاد (World Steel) در خصوص نقشه ۲۰۱۸ فولادسازان چین

- تعداد فولادسازان چین ۷۸ شرکت هستند.

- تولید فولاد چین ۸۳۱ میلیون تن است.

- نزدیک به ۳۳ درصد تولید فولاد چین در سواحل دریا انجام می‌شود.

- ۸۸ درصد سنگ آهن مورد نیاز برای تولید فولاد چین وارداتی است.

- استان هیبی^۱ بزرگ‌ترین استان چین در تولید فولاد با میزان تولید ۱۹۱/۲ میلیون تن است.

- استان هیبی بزرگ‌ترین استان چین در تولید سنگ آهن به میزان ۵۸۱ میلیون تن است.

- بزرگ‌ترین استان تولیدکننده کک در چین شانگی با تولید ۸۳/۳ میلیون تن است.

- شرکت‌های باوو^۲ و اچ‌بی‌آی‌اس^۳ با تولید ۶۵/۳ و ۴۴ میلیون تن، بزرگ‌ترین شرکت‌های فولادی چین هستند.

• افزایش قیمت جهانی روی

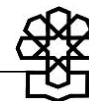
در اواخر مردادماه (۲۱ آگوست) پرمیوم روی شانگهای جهش ۸/۹ درصدی را تجربه کرد. همچنین روی

شانگهای رشد قیمتی ۲/۴ درصد و روی بازار بورس فلزات لندن رشد ۲/۲ درصدی را تجربه کرد.

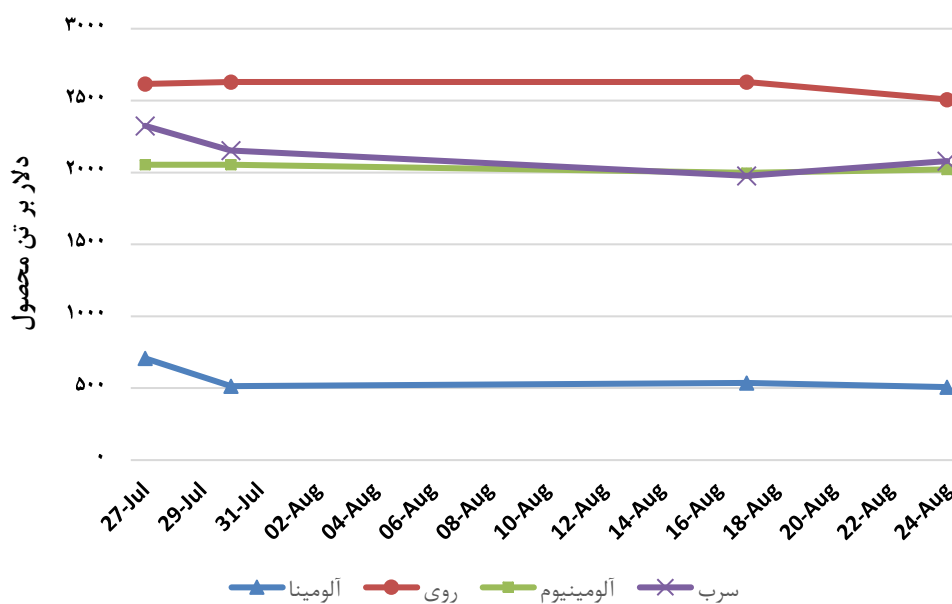
نمودارهای زیر روند تحولات قیمتی را برای محصولات معدنی و فلزی مهم در دنیا برای مردادماه

۱۳۹۷ (۲۳ جولای تا ۲۲ آگوست ۲۰۱۸) نشان می‌دهد.

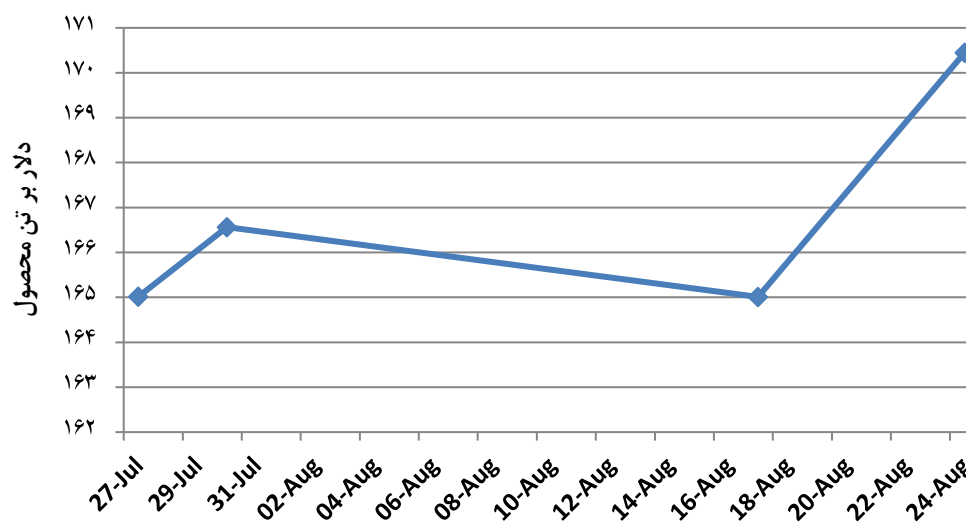
1. Hebei
2. Baowu
3. HBIS

نمودار ۱۶. تغییرات قیمت محصولات معدنی و فلزات اساسی در مردادماه ۱۳۹۷
(۲۳ جولای تا ۲۲ آگوست ۲۰۱۸)^۱

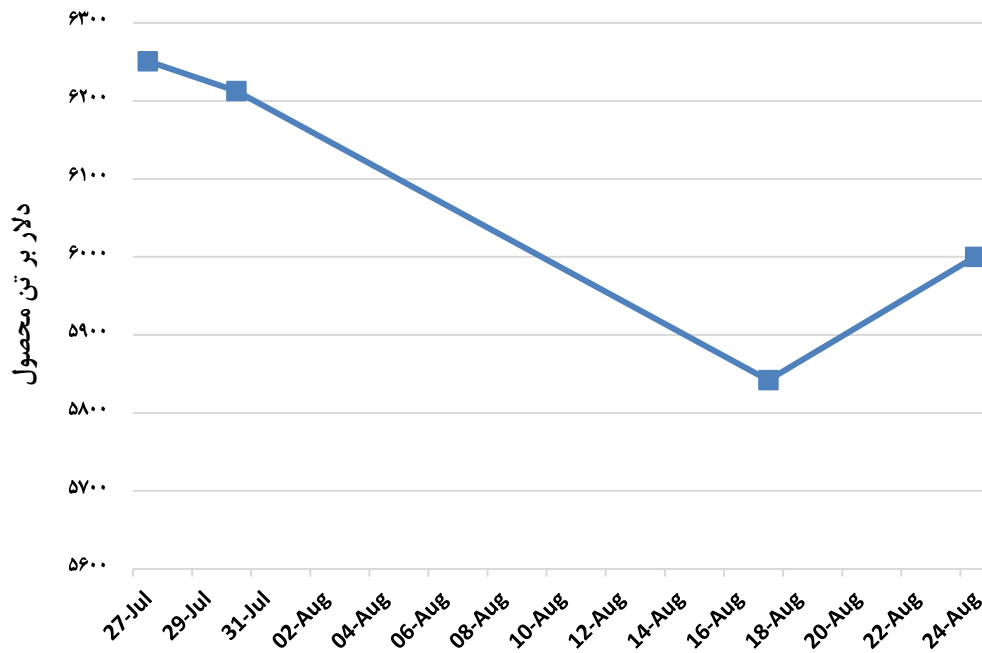

نمودار ۱۷. روند تغییرات قیمت زغال سنگ کک‌شو (Coking Coal Premium Hard CFR China) در مردادماه ۱۳۹۷

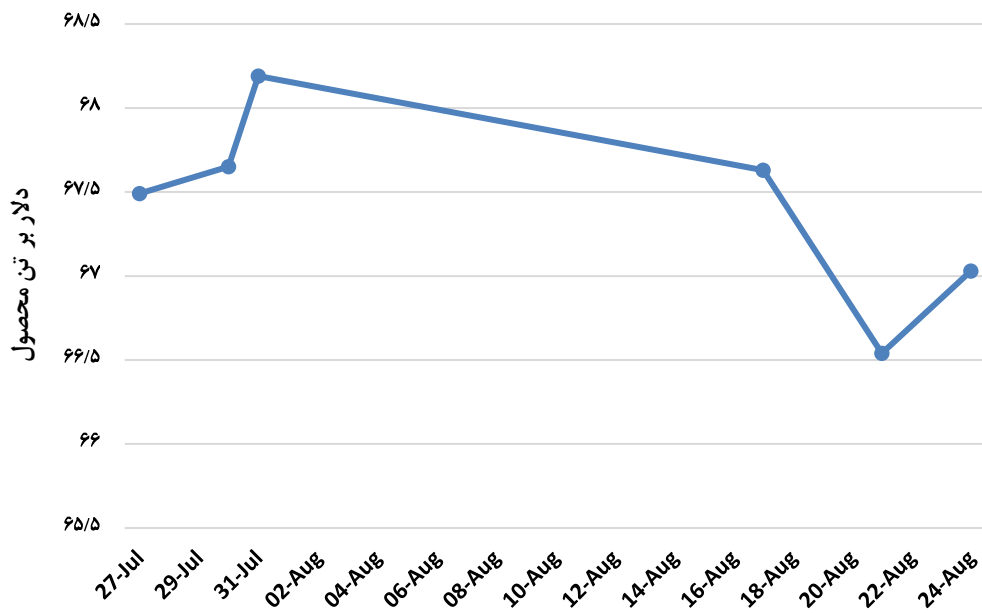

1. Alumina FOB Australia, Aluminium LME Official Daily, Coking Coal Premium Hard CFR China, Zinc LME Official Daily, Lead LME Official Daily, Copper LME Official Daily

نمودار ۱۸. تغییرات قیمت مس در مرداد ماه ۱۳۹۷ در بازار بورس فلزات لندن (LME)

نمودار ۱۹. تغییرات قیمت سنگ آهن عیار ۶۲ درصد بنادر چین در بازه زمانی مردادماه ۱۳۹۷

– شهر یورماه ۱۳۹۷ (۲۳ آگوست تا ۲۲ سپتامبر ۲۰۱۸)

• کاهش موجودی انبارهای روی دنیا و رشد قیمت روی

با توجه به آمار منتشرشده در تاریخ ۱ شهریور (۲۳ آگوست) موجودی انبارهای روی چین طی ۹ هفته گذشته روندی نزولی طی کرد و با کاهش ۴۹ درصدی نسبت به ابتدای سال به رقم ۳۴۹۳۰ تن رسید که کمترین سطح ۱۱ سال گذشته بود. در ۲۴ آگوست، روی با جهش ۱/۴۵ درصدی در بازار فلزات لندن و ۲/۶ درصدی در بازار شانگهای پیشتاز رشد قیمت شد. در بورس لندن قیمت‌ها از مرز ۲۵۰۰ دلار عبور کرد و عامل آن آربیتراژ مثبت، تداوم کاهش موجودی انبارهای چین، پرمیوم بالای روی در بازارهای جهانی و تداوم سخت‌گیری محیط‌زیستی دولت چین در خصوص معادن سرب و روی بود.

• تداوم رشد قیمت آلومینا در جهان

اعتصاب کارکنان شرکت آلکوا در استرالیا و تداوم محدودیت تولید شرکت آلونورت برزیل عوامل اصلی افزایش قیمت آلومینا بودند. قیمت هر تن آلومینا در ۲۵ آگوست ۲۰۱۸ (۳ شهریور) به ۵۷۰ دلار بر تن رسید.

• تصمیم ترامپ در خصوص صدور مجوز واردات آلومینیم و فولاد

در ۸ شهریورماه (۳۰ آگوست)، ترامپ تصمیم گرفت به صورت موقتی مجوز واردات آلومینیم و محصولات فولادی را به برخی کشورها اعطا کند.

• رشد قیمت روی، آلومینیم و مس به دلیل کاهش موجودی انبارهای دنیا

کاهش تنش و فروکش کردن جنگ تعرفه‌ها در دنیا، تعیین قیمت فلزات را به مکانیسم عرضه – تقاضا بازگرداند. در ۳۰ آگوست (۸ شهریورماه)، لغو مجوز فروش ۱۰۰ هزارتن مس از موجودی انبارهای بورس فلزات لندن و افت ۱۴۰۰ تنی موجودی انبار صورت گرفت. در خصوص روی نیز ۱۹۲۵ تن کاهش موجودی انبار فلزات لندن و لغو مجوز فروش ۴۵۵۰ تن روی صورت گرفت و آربیتراژ بین بورس‌های لندن – شانگهای به شدت باز و بالا رفت و بازار چین شاهد کمبود روی است. آلومینیم نیز شاهد لغو مجوز ۲۴۸۵۰ هزارتنی و افت ۱۴۰۰ تنی انبارهای بورس فلزات لندن بود.

• شاخص «مدیران خرید فولاد» انجمن لجستیک چین

انجمن لجستیک فولاد چین ماهیانه شاخصی به نام «مدیران خرید فولاد»^۱ منتشر می‌کند که ترکیبی از ۱۰ شاخص کلیدی شامل موجودی انبارهای مواد اولیه و محصولات تولیدی، قیمت‌ها، سفارشات جدید داخلی و صادراتی، بهای تمام شده تولید و سایر شاخص‌هاست. شاخص ماه آگوست ۲۰۱۸، نشان از افت موجودی انبارها همزمان با کاهش تولید و رشد سفارشات فولادسازان داشت. شاخص تناژ مواد اولیه وارداتی نیز ۲ درصد افت ماهیانه و خرید مواد اولیه ۶/۶ درصد افزایش داشت که به معنی افت موجودی انبارهای مواد اولیه در بنادر و معادن دنیا و رشد قیمت مواد اولیه بود.

• تداوم کاهش موجودی انبارهای روی دنیا برای پنجمین هفته متوالی و افزایش قیمت

در ۴ سپتامبر ۲۰۱۸ (۱۳ شهریورماه)، کاهش موجودی انبارهای روی دنیا (شانگهای، لندن و گمرک چین) برای پنجمین هفته متوالی ادامه یافت. قیمت روی در ۴ سپتامبر به ۲۴۳۵ دلار بر تن رسید. تولید روی در چین در نیمه اول سال ۲۰۱۸ با افت ۸/۶ درصدی مواجه و بازار با کسری عرضه روبه‌رو شد. پرمیم روی شانگهای با رشد هفتگی ۳۳ درصدی به ۲۱۰ دلار بر تن رسید که بیش‌ترین میزان ۵ سال اخیر بود.

• ثبات قیمت مس در کوتاه‌مدت

شاخص هزینه تبدیل کنسانتره به فلز مس (TC)، برای دومین دوره متوالی روند افزایشی به خود گرفت که نشان از بهبود عرضه کنسانتره مس و افزایش قدرت چانه‌زنی واحدهای تولید آند و کاتد مس داشت و علامت ثبات قیمت مس در کوتاه‌مدت را ارائه داد.

• اثر جنگ تعرفه‌ها بر اقتصاد چین

بر اساس آمار منتشرشده در تاریخ ۱۸ شهریورماه (۹ سپتامبر)، گمرک چین در ماه آگوست نشان از رشد ۹/۸ درصد صادرات (پیش‌بینی ۱۰/۱ درصد) و ۲۰ درصد واردات (پیش‌بینی ۱۸/۷ درصد) داشت. با وجود همه تلاش‌های ترامپ، صادرات چین به آمریکا جهش ۱۱/۲ درصدی ماه به ماه داشته و تراز تجاری از ۲۸۰/۹ میلیارد دلار ماه جولای به ۳۱۰/۵ میلیارد دلار در آگوست رسید. این مسئله نشان داد که با توجه به رشد مطلوب اقتصاد آمریکا، تقاضای کالا افزایشی بوده و تعرفه ۲۵ درصد اعمال‌شده از طرف آمریکا بر روی ۵۰ میلیارد دلار کالای چینی بی‌اثر بوده است.

• تحلیل تغییرات قیمت زغال‌سنگ کک‌شو در اواخر شهریورماه ۱۳۹۷

قیمت زغال‌سنگ کک‌شو در بنادر چین در ۲۱ شهریورماه (۱۲ سپتامبر) با ۶ درصد افزایش مواجه و به ۲۰۹/۹ دلار در هر تن رسید. قیمت‌ها در بنادر استرالیا نیز بالای ۲۰۰ دلار معامله شد. دلایل افزایش قیمت را می‌توان به شرح زیر برشمرد:

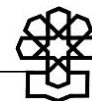
- رشد تولید و تقاضای هند که در ماه گذشته به جایگاه دوم تولید فولاد دنیا رسید.

- تداوم محدودیت تولید معادن زغال‌سنگ چین ناشی از بازرسی‌های زیست‌محیطی

- برنامه تعمیرات اسکله و تأسیسات بندری استرالیا

• ادامه جنگ تعرفه‌ها و تأثیر بر بازار محصولات معدنی و فلزی

در ۲۶ شهریورماه (۱۷ سپتامبر)، ترامپ دستور اعمال ۱۰ درصد تعرفه گمرک بر روی ۲۰۰ میلیارد دلار کالای چینی را ابلاغ کرد و گفت که از ۲۴ سپتامبر اجرایی می‌شود. وی گفت که ۱۰ درصد تعرفه در ۱ ژانویه ۲۰۱۹ به ۲۵ درصد افزایش خواهد یافت، همچنین تهدید کرد در صورت تلافی چین، اعمال تعرفه بر روی ۲۶۷ میلیارد دلار دیگر از محصولات چینی در دستور کار قرار خواهد گرفت.

• تلافی چین برای تعرفه‌های ترامپ

وزارت بازرگانی چین در واکنش به اعمال ۲۰۰ میلیارد دلار تعرفه آمریکا بر روی کالاهای چینی، اعلام کرد که واردات محصولات معدن و صنایع معدنی از آمریکا شامل مس، روی و آلومینیم را محدود و مشمول تعرفه ۲۵ درصد می‌کند. بر اساس فهرست منتشرشده، محصولات بخش معدن شامل مس (کنسانتره و کاتد و انواع آلیاژ و برنج، ورق‌ها، لوله‌ها و سیم)، نیکل (شامل پودر، کلاف‌ها، صفحات و سیم)، آلومینیم (شامل آلیاژها، شمش، پودر، سیم، ورق‌ها، فویل‌ها، لوله‌ها، قوطی نوشابه و ...)، سرب (آلیاژ سرب - بیسموت و صفحات سربی)، روی (آلیاژ، شمش، پروفیل گالوانیزه و ...)، قلع (آلیاژها، سیم‌ها و ...)، مولیبدن، تانتالیم، منیزیم، کبالت، وانادیم و آنتیموان است.

• اوج گرفتن قیمت سنگ آهن در ۶ ماه اخیر

در ۲۸ شهریورماه (۱۹ سپتامبر)، شاخص قیمت سنگ آهن ۶۲ درصد در بنادر چین روندی صعودی داشت و به اوج قیمت ۶ ماه اخیر خود رسید که موارد زیر می‌تواند از دلایل این اتفاق باشد:

- احتمال تعریف بسته محرک اقتصادی توسط چین به منظور مقابله با رکود ناشی از جنگ تجاری با آمریکا،
- کاهش تولید سنگ آهن معادن چین به کم‌ترین سطح ۸ سال اخیر،
- انتظار تزریق نقدینگی بیش‌تری از بانک‌ها به اقتصاد در چین،
- تداوم رشد تولید فولاد چین.

• تداوم رشد قیمت روی در دنیا

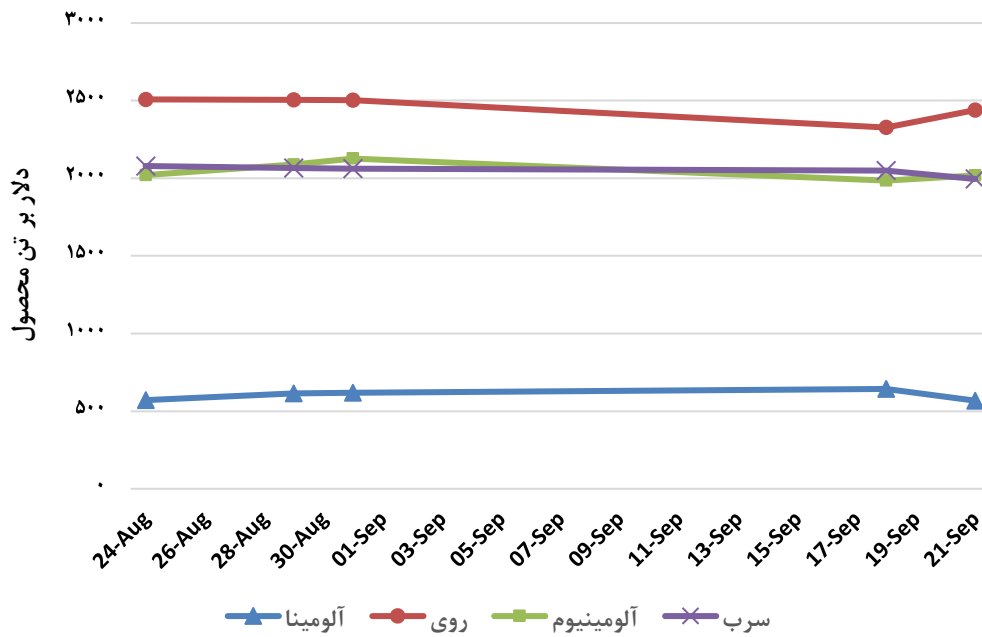
روی در بورس فلزات لندن در هفته آخر شهریورماه ۹/۳ درصد گران شد و به ۲۵۲۴ دلار در هر تن صعود کرد که بالاترین سطح ۴ هفته آخر بود. از دلایل این مسئله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- کاهش نگرانی جنگ تجاری چین و آمریکا،
- بهبود وضعیت تولید ژاپن و صعود شاخص مدیران تولید از ۵۲/۵ آگوست به ۵۲/۹ سپتامبر،
- سیاست کاهش تولید چین به منظور تقویت بازار،
- تداوم کاهش موجودی انبارهای لندن و شانگهای،
- کمبود عرضه در بازار.

در کنار اخبار محرک بازار، شروع تولید معادن Century و Gamsberg استرالیا می‌تواند عامل عرضه بیش‌تر در بازار کنسانتره شود. اثر آن در افزایش شاخص تبدیل کنسانتره روی به شمش قابل مشاهده است که می‌تواند معادلات در بلندمدت را عوض کند. لکن در کوتاه‌مدت قیمت‌ها رو به بالا خواهد بود.

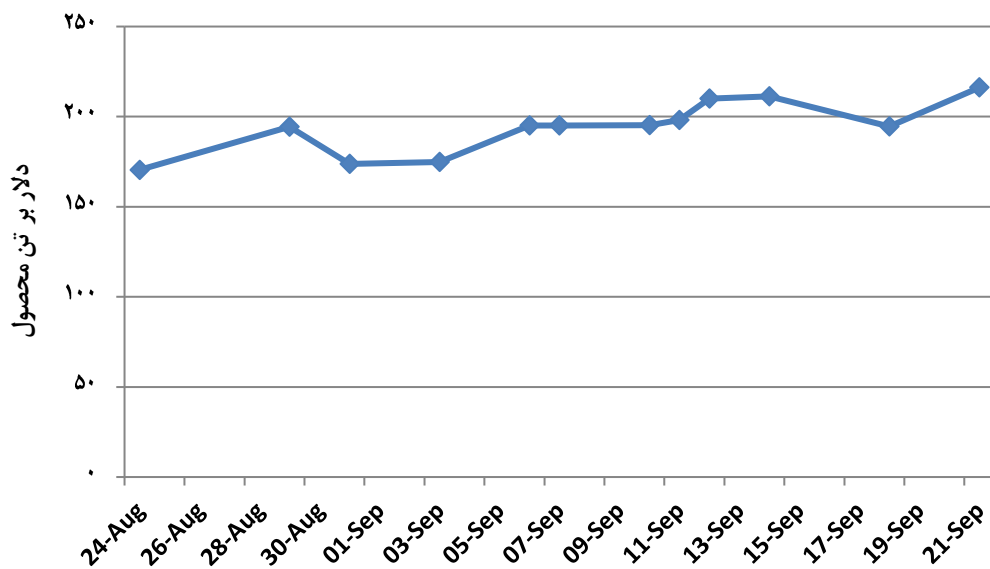
نمودارهای زیر روند تحولات قیمتی را برای محصولات معدنی و فلزی مهم در دنیا برای شهریور ماه ۱۳۹۷ (۲۳ آگوست تا ۲۲ سپتامبر ۲۰۱۸) نشان می‌دهد.

نمودار ۲۰. تغییرات قیمت محصولات معدنی و فلزات اساسی در شهریورماه ۱۳۹۷
(۲۳ آگوست تا ۲۲ سپتامبر ۲۰۱۸)^۱

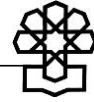

نمودار ۲۱. روند تغییرات قیمت زغال سنگ کک شو

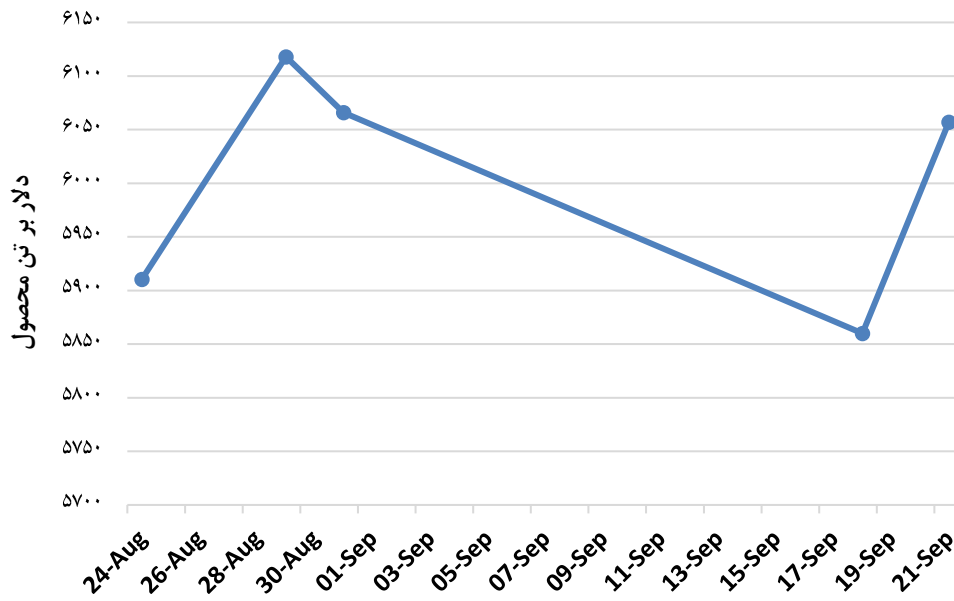
(Coking Coal Premium Hard CFR China) در شهریورماه ۱۳۹۷

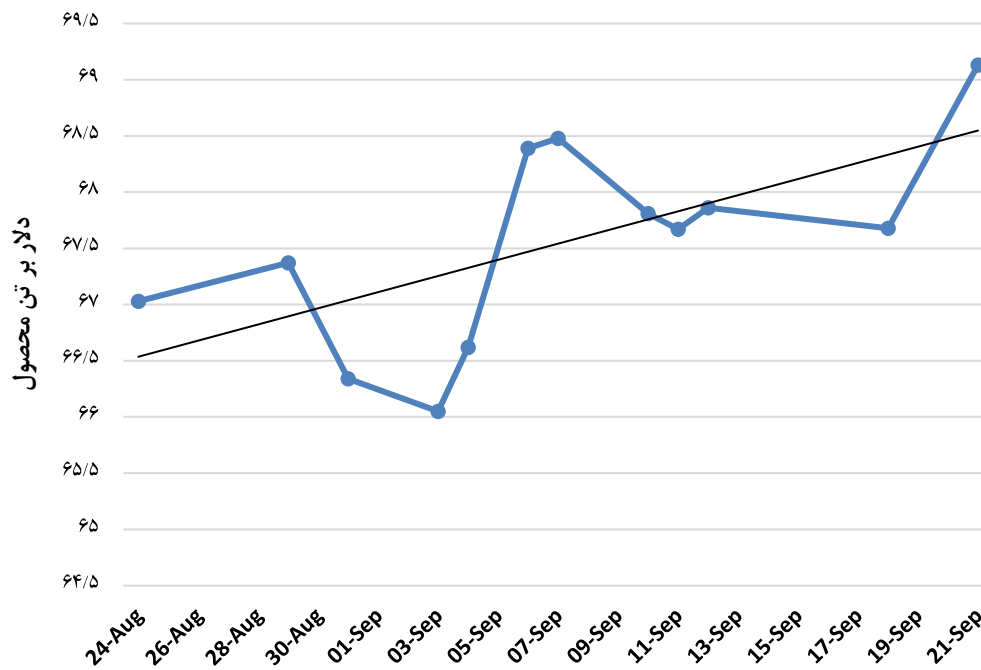
1. Alumina FOB Australia, Aluminium LME Official Daily, Coking Coal Premium Hard CFR China, Zinc LME Official Daily, Lead LME Official Daily, Copper LME Official Daily

نمودار ۲۲. تغییرات قیمت مس در شهریورماه ۱۳۹۷ در بازار بورس فلزات لندن (LME)

نمودار ۲۳. تغییرات قیمت سنگ آهن عیار ۶۲ درصد بنادر چین در بازه زمانی شهریورماه ۱۳۹۷

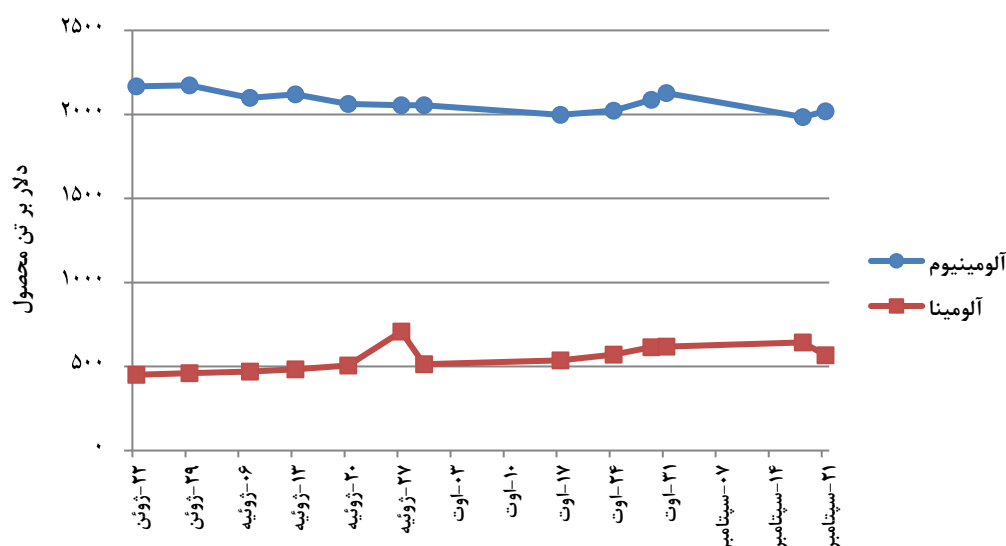

۳. جمع‌بندی تحولات داخلی و بین‌المللی تابستان ۱۳۹۷ در بخش معادن و صنایع معدنی

۳-۱. تحولات بین‌المللی بازار محصولات معدنی و فلزات اساسی

قیمت پودر آلومینا به عنوان ماده اولیه تولید آلومینیم در سه‌ماهه دوم سال ۱۳۹۷ همچنان روند صعودی داشت و عمدتاً به دلیل اعتصاب کارکنان شرکت آلکوا در استرالیا و تداوم محدودیت تولید شرکت آلونورت برزیل بود. فلز آلومینیم نیز که پس از آثار ناشی از تحریم شرکت روسال توسط آمریکا، افزایش قیمت قابل توجهی را تجربه کرده بود به دلیل کاهش تولید در چین، افزایش هزینه‌های انرژی و بالا رفتن قیمت پودر آلومینا انتظار افزایش قیمت و کمبود عرضه را در بازار بین‌المللی ایجاد کرد. در سه‌ماهه دوم سال ۱۳۹۷، قیمت آلومینیم در بورس فلزات لندن تا ۲۱۶۷ دلار بر تن نیز بالا رفت و در کم‌ترین میزان خود در محدوده ۱۹۹۸ - ۱۹۸۵ دلار بر تن بوده است. نمودارهای زیر روند تغییرات قیمت آلومینیم و پودر آلومینا را در سه‌ماهه دوم سال ۱۳۹۷ نشان می‌دهد. قیمت فلز مس در بازار جهانی علیرغم تأثیرپذیری از جنگ تعرفه‌ها میان آمریکا و سایر کشورها تحت تأثیر رویداد اعتصاب معدن کاران معدن اسکونیدیدا بود. با حصول توافق میان معدن کاران و شرکت بهره‌بردار بزرگ‌ترین معدن مس جهان، انتظار افزایش قیمت مس فروکش کرد و بر اساس شاخص‌های بازار تداوم ثبات قیمت مس در دنیا در کوتاه‌مدت وجود خواهد داشت و انتظار می‌رود با پایان یافتن جنگ تعرفه‌ها و سیاست‌های انبساطی چین اولاً مکانیسم عرضه و تقاضا کنترل‌کننده قیمت‌ها شود ثانیاً به دلیل کمبود عرضه و افزایش تقاضا برای مس، افزایش قیمت در بلندمدت دور از انتظار نباشد.

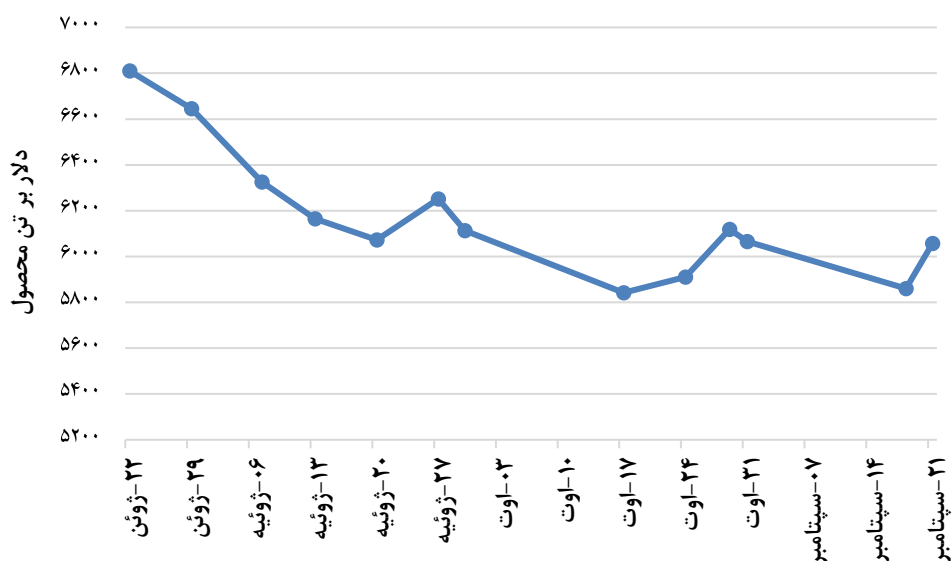
نمودار ۲۴. روند تغییرات قیمت آلومینیم و آلومینا در سه‌ماهه دوم سال ۱۳۹۷ در دنیا^۱

1. Alumina FOB Australia, Aluminium LME Official Daily

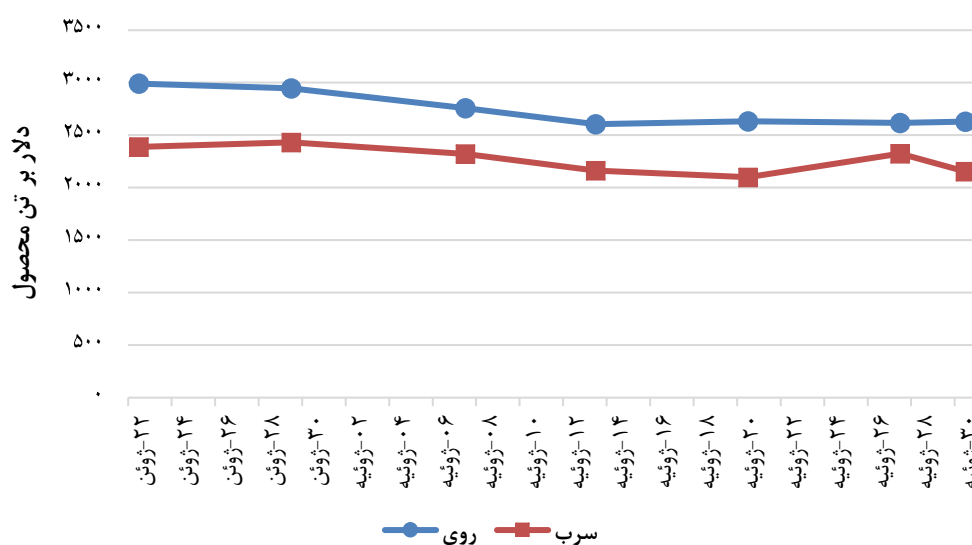
نمودار ۲۵. روند تغییرات قیمت مس در بازار بورس فلزات لندن (LME) در سه ماهه دوم ۱۳۹۷

بازار سرب و روی تحت فشار جنگ تجاری قرار گرفت و این مسئله مانعی از رشد قیمت‌ها شد. کاهش سطح تولید در چین و برخی سخت‌گیری‌های زیست‌محیطی برای معادن سرب و روی این کشور موجب کاهش موجودی انبارهای روی دنیا و رشد قیمت این محصول معدنی شد به طوری که در هفته‌های آخر منتهی به مهرماه، موجودی انبارهای روی دنیا رو به کاهش و قیمت روی روند صعودی به خود گرفت و تا ۲۶۲۹ دلار بر تن رسید. سیاست‌های دولت چین در زمینه ارائه منابع و افزایش سرمایه‌گذاری نیز در بهبود وضعیت این محصول فلزی تأثیرگذار خواهد بود.

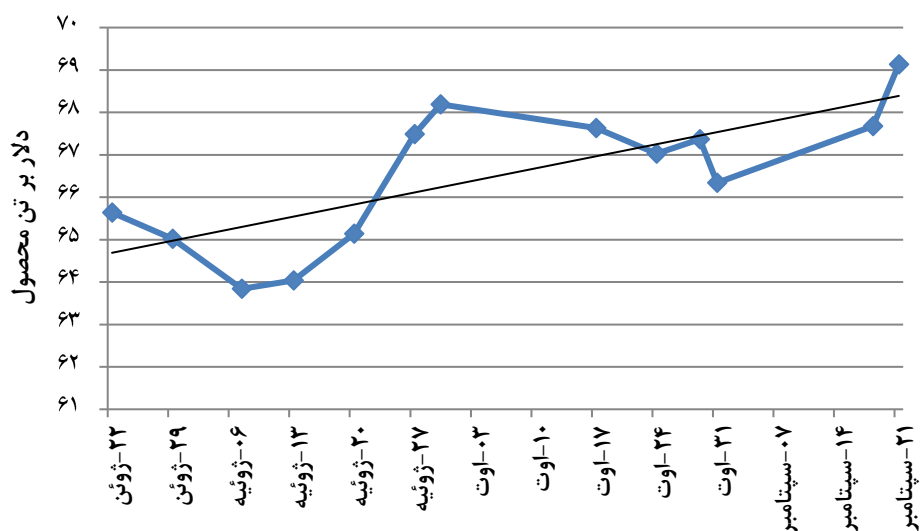
نمودار ۲۶. روند تغییرات قیمت سرب و روی در بازار بورس فلزات لندن (LME) در سه ماهه دوم

۱۳۹۷

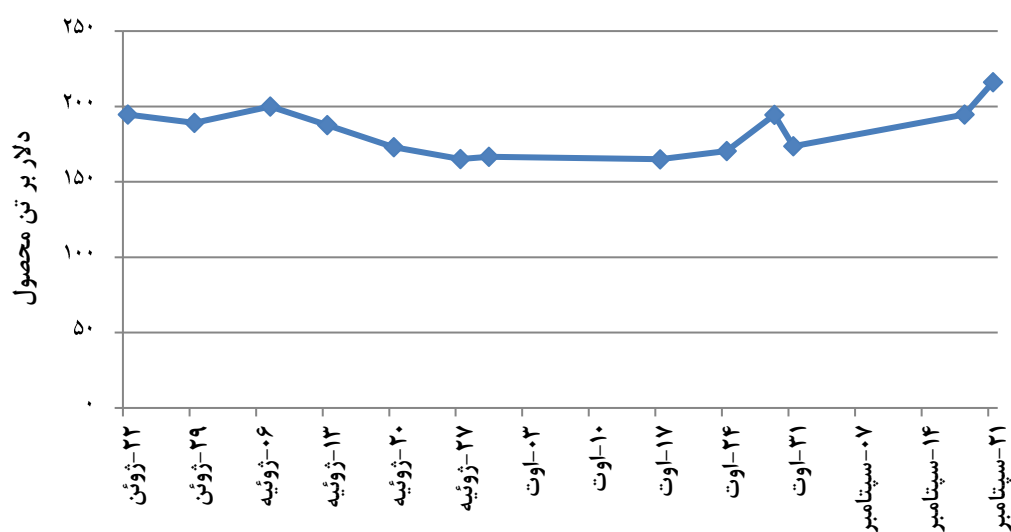
به دلیل برخی محدودیت‌های زیست‌محیطی در چین، تقاضا برای سنگ آهن کم‌عیار و ریزدانه کاهش و برای سنگ آهن پرعیار افزایش یافته است. عواملی چون بسته محرک اقتصادی دولت چین، رسیدن تولید سنگ آهن معادن چین به کم‌ترین میزان ۸ سال اخیر و تداوم رشد تولید فولاد چین منجر به روند صعودی قیمت سنگ آهن در سه‌ماهه دوم سال ۱۳۹۷ شد که نمودار زیر این تغییرها را نشان می‌دهد.

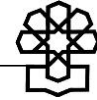
نمودار ۲۷. تغییرات قیمت سنگ آهن عیار ۶۲ درصد بنادر چین در سه‌ماهه دوم ۱۳۹۷

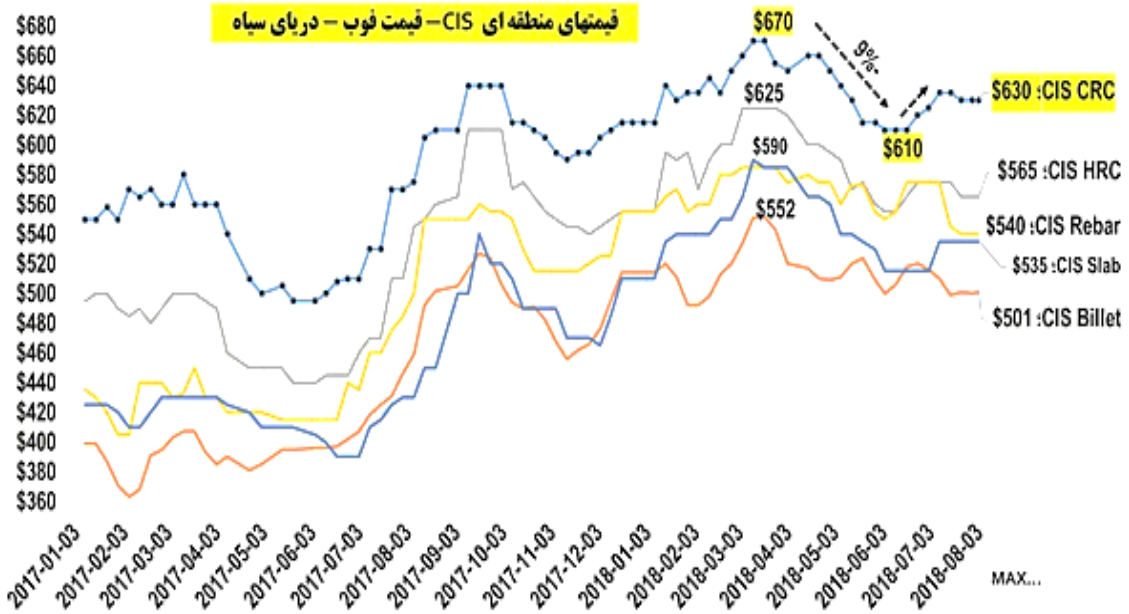
قیمت زغال سنگ کک‌شو به دلیل افزایش قیمت‌ها در زنجیره ارزش فولاد روند رو به رشدی را در هفته‌های آخر تابستان ۱۳۹۷ تجربه کرده و به بیش‌ترین میزان خود یعنی ۲۱۶ دلار بر تن رسیده است.

نمودار ۲۸. تغییرات قیمت زغال سنگ کک‌شو (Coking Coal Premium Hard CFR) در سه‌ماهه دوم ۱۳۹۷ (China)

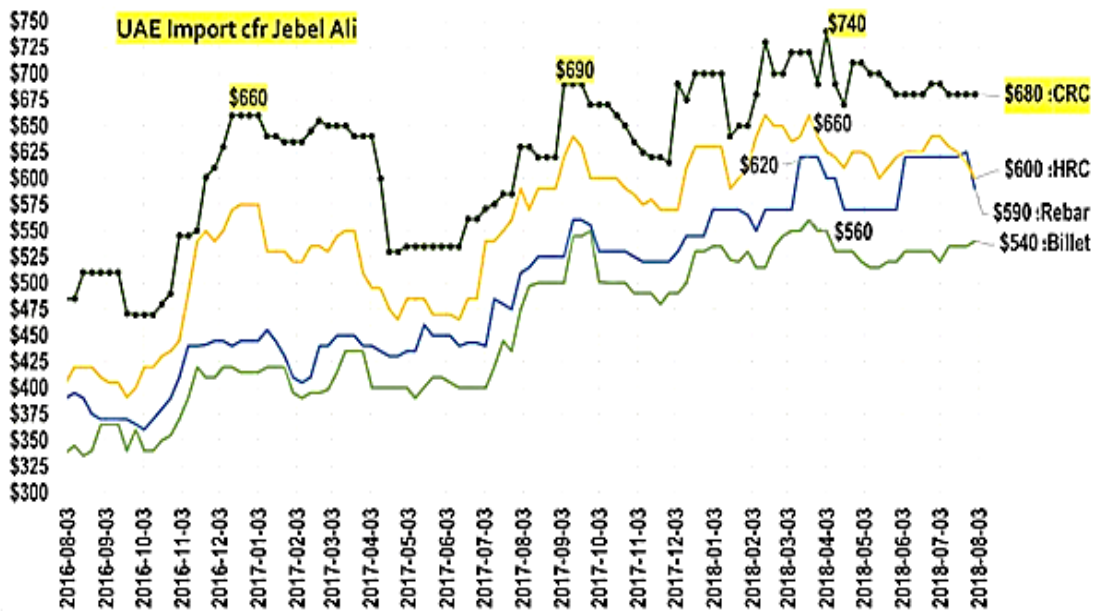

نمودار ۲۹. روند تغییرات قیمت فولاد - شاخص قیمت منطقه‌ای کشورهای CIS^۱

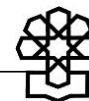
نمودار ۳۰. روند تغییرات قیمت فولاد - شاخص قیمت منطقه‌ای بندر جبل علی امارات^۱

۲-۳. تحولات داخلی در حوزه معادن و صنایع معدنی کشور

به دلیل سیاست‌های ارزی دولت و همچنین اقدامات وزارت صنعت، معدن و تجارت برای تنظیم بازار محصولات معدنی و فلزی (ابلاغ دستورالعمل‌های قیمتگذاری و الزام عرضه در بورس کالا)، بخش معدن و صنایع معدنی کشور در تابستان سال ۱۳۹۷ روزهای پرتلاطمی را پشت سر گذاشت به طوری که دولت برای تأمین نیاز بازار داخل و همچنین کنترل قیمت‌ها اقدام به الزام تولیدکنندگان محصولات معدنی و فلزی جهت عرضه محصولات خود در بورس کالا و با قیمت‌های اعلام شده توسط دولت (بر مبنای ارز رسمی) کرد. نتیجه این سیاست‌ها ابلاغ دستورالعمل‌های متعدد، پیچیده شدن شرایط عرضه و معامله محصولات معدنی و فلزی، ایجاد شکاف قیمتی قابل توجه میان قیمت‌های بورس کالا و بازار آزاد و در نتیجه رونق واسطه‌گری و قاچاق محصولات فلزی به کشورهای همسایه شد. در این میان مصرف‌کنندگان نهایی بهره‌ای از اقدامات نظارتی و کنترلی دولت نبردند و قیمت‌ها اصلاح نشد، بلکه تولیدکنندگان نیز به دلیل ممانعت از صادرات محصولاتشان توسط دولت در زمینه حفظ بازارهای صادراتی خود با چالش‌های جدی روبه‌رو شدند. تولیدکنندگانی که با استفاده از انرژی یارانه‌ای و مواد اولیه داخلی محصولات خود را تولید می‌کنند، آن را با قیمت اعلام شده توسط دولت در بورس کالا عرضه کرده و مابه‌التفاوت قیمت بورس کالا و بازار آزاد به سود واسطه‌گران شد. با توجه به طولانی و پیچیده بودن مکانیسم‌های ثبت‌نام و تأیید صلاحیت واحدهای تولیدی در بورس کالا، در زمان کوتاهی که دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های دولت ابلاغ شد، عمده خریداران واقعی (که قبلاً در بورس کالا فعالیتی نداشتند)، نتوانستند از طریق بورس اقدام به خرید محصولات مورد نیاز خود کنند و بازار با کمبود مواد اولیه فلزی روبه‌رو شد در صورتی که بر اساس آمارهای کلان، میزان محصولات فلزی تولیدشده در کشور (به ویژه محصولات فولادی) نیازهای داخلی کشور را پوشش می‌دهد و کمبودی در این زمینه وجود ندارد.

یکی دیگر از ایرادهای وارد به دستورالعمل‌های دولت، ابلاغ دستورالعمل‌های یکسان برای محصولات مختلف معدنی و فلزی بود که به دلیل اینکه میزان وابستگی صنایع مختلف معدنی به واردات متفاوت بوده و نیازهای ارزی صنایع معدنی با یکدیگر تفاوت دارد، دولت مجبور شد تا در دستورالعمل‌های ابلاغی تجدیدنظر کرده و برای هر یک از صنایع معدنی فولاد، مس، آلومینیم و سرب و روی، دستورالعمل‌های جداگانه و متناسب با مقتضیات هر صنعت صادر کند. در نهایت پس از اصلاح قیمت‌های پایه بورس کالا و آزاد شدن سقف رقابت مکانیسم عرضه و تقاضا جایگزین دخالت‌های دستوری شده و پس از فراز و نشیب‌های فراوان بازار به سمت تعادل و کشف قیمت‌های واقعی حرکت نمود. در این میان سیاست‌ها و دستورالعمل‌های ناگهانی و بعضاً غیرکارشناسی موجب شد تا بخش بزرگی از تفاوت ایجادشده میان قیمت‌های بورس کالا و بازار آزاد به جیب واسطه‌گران سرازیر شود و مجموعه رویدادهای سه‌ماهه دوم سال ۱۳۹۷ نشان داد که سیاست‌های دستوری و دخالت در مکانیسم عرضه و تقاضای بازار، حتی در شرایط خاص (تحریم) موجب برهم خوردن تعادل بازار، فساد و رانت می‌شود.

در مجموع ۶ ماهه نخست سال ۱۳۹۷ تولیدکنندگان داخلی محصولات معدنی و فلزی عمدتاً رشد تولید را تجربه کردند، اما در زمینه صادرات به دلیل برخی سیاست‌های دولت دچار افت نسبت به مدت مشابه سال گذشته شدند که این افت در ماه‌های آخر فصل تابستان محسوس بود. در این میان رکود بازار داخلی به خصوص در حوزه ساخت‌وساز موجب شده است تا صنایع تولیدکننده سیمان (به ویژه واحدهای خصوصی و دارای فاصله با مرزهای عراق و افغانستان) با چالش‌های جدی روبه‌رو شوند که نیازمند ورود دولت در جهت ساماندهی به بازار داخلی و صادراتی سیمان است. صنایع تولیدکننده کاشی و سرامیک و معادن سنگ ساختمانی نیز با مشکلات مشابهی دست و پنجه نرم می‌کنند که نیازمند توجه ویژه در رونق بازار داخلی و رفع موانع صادراتی هستند تا بازارهای به‌دست آمده در کشورهای همسایه را حفظ کنند.

در شرایط کنونی کشور و با توجه به تحریم‌های ایالات متحده آمریکا و ظرفیت قابل توجه حوزه معادن و صنایع معدنی در محقق ساختن اقتصاد مقاومتی نکات ذیل حائز اهمیت است:

- ارتباط تنگاتنگ تولیدکنندگان بزرگ، صنایع پایین‌دستی و بخش خصوصی با دولت به منظور هماهنگی و هم‌افزایی در جهت تأمین نیازهای داخل و تنظیم بازار،
- خودداری دولت از ابلاغ دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های ناگهانی و مقطعی به دلیل برهم خوردن تعادل بازار و سردرگمی تولیدکنندگان،
- تلاش برای رفع موانع صادراتی محصولات معدنی و فلزی،
- عدم دخالت در مکانیسم‌های بورس کالا توسط دولت و کشف قیمت براساس عرضه و تقاضا،
- تجدید نظر و بازنگری در راهبردهای حوزه معادن و صنایع معدنی براساس مزیت‌های کشور و بازارهای داخلی و صادراتی،
- سیاستگذاری و برنامه‌ریزی برای استفاده از دانش و توان داخلی به منظور کاهش وابستگی معادن و صنایع معدنی به واردات مواد اولیه و مصرفی.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۶۱۶۶

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: گزارش تحولات بین‌المللی و داخلی در حوزه معادن و صنایع معدنی در ۳ ماهه دوم سال ۱۳۹۷ (فصل تابستان) (21 June – 22 September 2018)

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه معدن)

تهیه و تدوین: محسن دژکام

مدیر مطالعه: بابک بهادری

ناظر علمی: حسین افشین

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی:

۱. تحولات

۲. معدن

۳. صنایع معدنی

۴. سه‌ماهه دوم سال ۱۳۹۷

۵. قیمت

۶. بازار

تاریخ انتشار: ۱۳۹۷/۰۹/۱۱

